

73 n. Phil. Q.

l d
d
17 jik

Phil. B
94

Philos. B. 97.

PRÆCEPTA
LOGICÆ
PERIPATE-
TICÆ

EX ARISTOTELE, ALIISQVE PROBATIS
AUCTORIBUS COLLECTA, ET ADJUVANDÆ
MEMORIÆ CAUSA TABULIS SYNOPTI-
CIS INCLUSA

M. JOHANNE STIERIO.

CUM GRATIA ET PRIVILEGIO ELECT. SAX.

EDITIO NOVISSIMA.

LIPSIAE,
Sumptibus FRIDERICI GROSCHUFFI,

Philos. Var. Ley. Febr. VI° 1700.

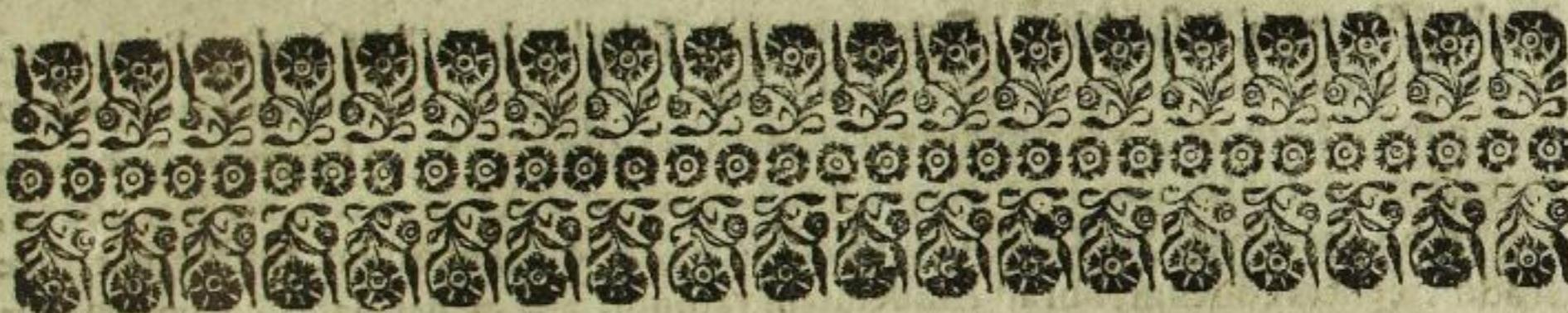
STABILISAT
TACIT

ANTICOGNITIVAS ALLEGORIAS
EDIDIMUS COTACTO A DEDICAM
MAGISTERIA THERAPEUTICAS
CIS INGENIA

CONVENTUS
TACIT

Sächsische
Landesbibliothek
18. Jhd. A

GOETHE

*Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis,
Consultissimis, splendore generis, virtute, eruditione pru-
dentiâ & rerum usu p̄clarissimis.*

V I R I S
D O M I N I S
CONSULIBUS, SYNDICIS,
& reliquis celeberrimæ Erfurtensium Reipublicæ
SENATORIBUS gravissimis,

*Dominis, Patronis & Fautoribus
suis omni observantiâ colendis.*

S. D.

Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi, Consultissimi,
splendore generis, virtute, eruditione, prudentia & rerum usu p̄clarissimi Viri, Domini Patroni & Fautores omni observantiâ colendi. Logicæ Peripateticæ Præcepta, quæ mihi & fidei meæ commissa memoriæ nec non perspicuitatis ergò quondam in Tabulas redigi, nunc amicorum meorum solicitationibus permotus typis prodo: non ut in tanta Logicorum librorum à viris eruditissimis hucusque in publicum emissorum copia nova præcepta studiosæ juventuti obtrudam, eamque ab optimorum auctorum lectione abducam: Sed ut tantummodo memoriæ discentium, pro quibus solis hæc

A 2

qualia

Qualia efformata, inserviam. Quantum enim Tabulæ, in quibus multa aliqui passim & sparsim tradita sub uno continentur intuitu memoriae prosint, aliis judicandum relinquo. Ediderunt quidem ante hac Viti Clarissimi Tabulas Logicas, quæ suam meritò merentur laudem, sed plerique omisisse præceptis Aristotelicis vel sua, hoc est, suis verbis concepta; vel Rami, cuius Philosophia fere passim exulat, suffecerunt, quæ si adolescentes ediscant, ubi ad Academiam veniunt, alia ex peripateticorum scriptis memoriae mandare duplicato labore coguntur. Hoc ut præcaveretur malum, Aristotelis definitiones ac divisiones græcas, quæ in nonnullis Academiis à Canditatis Philosophiæ requiri solent, quantum fieri potuit, retinui, additis interdum dilucidis explicationibus ac notis necessariis Philippi Du Trieu, cuius Dialectica multorum jam teritur manibus: Ubi autem ex Aristotele definitiones ac divisiones haberi non potuerunt, substitui aliorum probatorum auctorum verba. Quid? nil nisi quod ab aliis benè dictum adolescentes hic habebunt. Tantum igitur abest, ut tyrones & discentes ab optimorum auctorum lectione avocem & abducem, ut potius invitem & adducam: Cum enim tum ob dissentium memoriam; tum ob pagellarum interdum angustiam definitionum, divisionum & regularum exempla, limitationes, ubiores explicationes, nec non alia scitu haud indigna, sint omissa, ideoque de illis, ut unus vel alter liber Logicus tanquam præceptor mutus consulatur, semperque cum his Tabulis conjungatur, s' video atque moneo. Vobis vero Viri Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi, Consultissimi, Domini Patroni & Fautores honorandi hasce pagellas Logicas, eâ, quâ par est, animi subjectione consecrare volui, propter benevolam V. Magn. Nob. & Ampl. erga literarum studia affectionem, quæ ex vestrarum scholarum amplificatione, illustratione, conservatione & munificentissima nutritione, nec non fideli inspectione & necessaria correctione satis cognosci potest. Ut igitur V. Magn. Nob. & Ampl. hoc quicquid est carthacei munulculi fronte serenâ suscipere, favorisque sui radios in me quoque derivare non deditur, etiam atque etiam oro. Valete quam felicissimè. Dab. 18. Sept. Anno 1628.

V. Magnif. Nob. & Amplit.

submissè colens

M. JOHANNES STIER.

PRO-

PROOEMIUM

De Natura & Constitutione Logicæ.

*H*abitu logico seu unde dicitur Logica? R. LOGICA dicitur $\lambda\delta\gamma\alpha$ τε λόγος

{ 1. *Nomen*, circa sc. ex ἀγδίτης à ratione, quam informat ac perficit. Vulgo dicitur quod 2. observ. hæc disciplina DIALETICA διάλογος τε ἀγλεῖας h.e. differere, colloqui cum aliquo.

{ 2. *Quomodo different Logica & Dialetica?* R. LOGICA se habet ut Totum, nec tantum de probabilibus, sed etiam de necessariis agit. DIALECTICA verò se habet ut pars, quæ agit tantum de Topicis & probabilibus.

II. *Definitio.* LOGICA est habitus intellectualis instrumentalis mentis nostræ discursum informans, ut ipsa verum à falso accurate discernere possit.

Inhesionis, quod est intellectus humanus, cui Logica subjectivè inest.

III. *Subiectum*, { *Operationis* sive *Objetum*, quod sunt res omnes, quatenus notionibus secundis quod est vel substant. (*Res omnes* sunt materiale seu res considerata: *quatenus substant notionibus secundis* est Formale seu modus considerandi).

IV. *Finis*, qui { *Internus*; qui in ipsa arte comprehenditur, est Syllogismus, ad quem ferè omnia est vel in Logica referuntur.

{ *Externus*, qui quasi extra artem positus, est discernere verum à falso.

COMMUNEM, quæ explicat ea, quæ formæ Syllogismi inserunt & subdividitur secundum triplices operationes mentis in tres Tractatus.

1. De prædicabilibus & prædicamentis, quæ pertinent ad primam mentis operationem, quæ rem sine affirmatione & negatione cognoscimus.

2. De Enunciatione, quæ pertinet ad secundam mentis operationem, quæ aliquid alicui attribuimus: vel ab eo removemus.

3. De Syllogismo formaliter considerato, qui pertinet ad tertiam mentis operationem, quæ ex una vel pluribus propositionibus alteram colligimus.

V. *Divisio.*
Logica
dividi-
tur in
partem

POPRIM, quæ explicat ea, quæ materia Syllogismi inserviunt & subdividitur secundum triplicem Syllogismi materiam in tres Tractatus.

1. De Syllogismo Demonstrativo, qui fit ex materia necessaria.
2. De Syllogismo Dialectico, seu Topico, qui fit ex materia probabili.
3. De Syllogismo Sophistico, qui fit ex materia falsa speciem habente.

A 3

TRA-

ART.

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

De Prædicabilibus & Prædicamentis.

Caput I. De Prædicabilibus in genere.

- I. Nomen cuius ob. tum**
- Eπυμολογία.** PRÆDICABILIA, quæ Græcè dicuntur κατηγορίματα seu κατηγορέματα à verbo κατηγορεῖν, quod hoc loco idem est, quod affirmativè de aliquo dici, nomen habent à prædicando, non quod semper & ubique prædicentur, sicutem & subjiciuntur, sed quod de aliis prædicari apta sunt, Prædicatum autem dicitur illud, quod actu jam prædicatur.
- Συνωρυμία,** Prædicabilia etiam vocantur Universalia, quia, quæ de aliis prædicari apta sunt, vel universaliora sunt & communiora suis subjectis, vel æquè late patentia.
- II. Quid sit?** R. Καθόλυ λέγεται ὁ οὐσίας εἰδώνων πέφυκε κατηγορεῖσθαι. Arist. lib. d. interpr. c. 5. UNIVERSALE dicitur, quod de pluribus per naturam aptum est prædicari. Id est, Universale est terminus simplex, quia quantum est ex vi significationis, quam habet, aptus est verè affirmari de pluribus univocè ac divisim, & (si mentem Prophyrii spectes) intrinsecè, idque ratione rei veræ & unius naturæ, Vide Du Treu tr. I. p. 2. c. I. a. 1.
- III. Quodnam sit fundamentum prædicabilium?** R. Res Singulares seu INDIVIDUÆ de quibus 2. not.
- 1. Quid sint?** R. Ατομόν οὖν οὐ εἴρηται μόνις τῶν κατηγορεῖσθαι. Porphyry. in Isag. cap. 3. INDIVIDUUM est, quod de uno solo singularium dicitur. Id est, Individuum est terminus simplex, qui ex vi significationis, quam habet, non est aptus verè affirmari de multis univocè & divisim, sed tantum de uno: ut Johannes, Petrus, Bucephalus, &c.
- 2. Quotuplia sunt?** R. Individuum est quadruplex
1. Determinatum ex nomine, quod est nomen proprium alicujus rei. ut Petrus.
 2. Determinatum ex demonstratione, quod constat nomine communi & pronomine demonstrativo: ut hic homo.
 3. Vagum quod constat nomine communi & signo particulari, ut aliquis homo.
 4. Ex hypothesi, quod absolute quidem ex vi significationis suæ dici potest de multis, facta tamen certa suppositione de, uno tantum potest affirmari: ut Filius Mariae pro Christo.
- GENUS, cap. 2.**
- IV. Quot sint?** R. Prædicabilia sunt quinque & prædicantur vel in
- Quid, ut**
- SPECIES, cap. 3.**
- Quale, vel**
- Essentiale, ut DIFFERENTIA, Cap. 4.
Accidentale & Necessario, PROPRIMUM,
quidem vel Contingenter, ut ACCIDENTS cap. 6.

TRA-

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

3

Caput II. De Genere,

De GENERE II. not.

I. Quid sit? R. Γένος τὸ καὶ πλειόνων καὶ σύμφερόντων εἰδεῖσθαι τῷ τί οἷς κατηγορεῖται μὲνον. I. Top. c. 5. GENUS est, quod de pluribus & differentiis Specie in questione quid est praedicatur: ut animal est Genus respectu hominis & bruti. (Differet specie i. Metaph. c. 1. dicuntur ea, quæ sub eodem genere diversas habent definitiones. In questione quid est illud praedicatur, quo aptè respondetur querenti, quid sit res v. g. animal praedicatur de homine in questione quid est, querenti enim quid est homo? respondetur est animal.)

GENERALISSIMUM seu SUMMUM, Γένος γεννώτατόν οὖν περὶ
οὐκ ἀντὶ εἴναι αλλού ἐπαναβεβηδός ψυχή, Porphyri. in Isag. c. 3. Genus generalissimum est, supra quod non est aliud Genus superius. Hujusmodi genera sunt decem: Substantia, Quantitas, Qualitas, Relatio, Actio, Passio, Quando, Ubi, Situs, Habitus.

II. Quotuplex sit?
R. GENUS
est vel

SUBALTERNUM. Γένος ὑπάλληλόν οὖν ὁ γίνονται, εἶδος οὗτο
πρὸς αλλα καὶ αλλο λαμβανόμενον. Genus subalternum est, quod genus & species est aliud atque aliud relatum. Genus est respectu inferiorum: ut animal respectu hominis; Species verò est respectu superiorum: ut animal respectu corporis. Vide Lineam praedicam. p. seq.

Caput II. De Specie.

De SPECIE II. not.

I. Quid sit? R. Εἰδός οὗτο καὶ πλειόνων καὶ σύμφερόντων τῷ ἀριθμῷ τῷ τί οἷς κατηγορεῖται μὲνον. Porphyri. cap. 3. SPECIES est, quæ de pluribus & differentiis numero in questione quid est, praedicatur. Id est, Species est, quæ dicitur tantum de differentiis numero tantum: ut homo respectu Johannis, Petri, &c. (Differentia numero & non specie, dicuntur differentia numero tantum, ut sunt individua unius speciei. v. g. Johannes & Petrus. Additur etiam particula exclusiva tantum ad verbum dicitur, ut excludatur genus comparatum ad individua ejus Speciei, v. g. animal dicitur quidem de differentiis tantum numero, sc. Johanne & Petro, sed non tantum dicitur de illis, cum etiam praedicetur de differentiis Specie sc. homine & bruto.)

1. vel SUBJICIBILIS, quæ respectum habet ad Genus. Εἰδός οὗτο τὸ τατόγματος τατόγματος, καὶ οὗτος τατόγματος εἰς τῷ τί οἷς κατηγορεῖται. Species est, quæ collocatur sub Genere, & cui Genus attribuitur in questione quid est: ut homo respectu animalis.

II. Quotuplex sit? R.
SPECIES est

PRAEDICABILIS, quæ respectum habet ad individua, de quibus tantum praedicatur: ut homo respectu Petri, Pauli, &c.

SPECIALISSIMA seu INFIMA. Εἰδος εἰδικώτερον οὐκ αἱδελομέθα εἰς εἶδον. Species specialissima est quæ alias in Species dividi nequit: ut homo.

2. vel SUBALTERNA, quæ idem est quod Genus subalternum; animal est Genus respectu inferiorum, est verò Species respectu superiorum.

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

Caput IV. De Differentia.

- De DIFFERENTIA III. not.**
- I. *Quod modic vox DIFFERENTIÆ accipiatur,* { 1. *Communiter*, cum aliquid differt ab alio, vel à se ipso per accidens aliquod separabile : ut ambulans differt à se ipso vel ab alio sedente.
2. *Propriè*, cum aliquid differt ab alio per accidens aliquod difficulter vel non separabile : ut qui cicatricem habet, differt ab eo, qui non habet.
3. *Propriissime*, cum aliquid ab alio differt essentiali qualitate seu differentia specifica. *Quae significatio est hujus loci.*
- II. *Quid sit ? R. ΔιαΦορά' ήσι τὸ κατηγορέματων πλειόνων καὶ διφερόντων τῷ εἰδεῖ ἐν τῷ οὐ ποιόν τι έστι.* DIFFERENTIA est, quæ de pluribus specie vel numero differentibus in questione quale quid est prædicatur : ut rationale est differentia hominis. (Prædicari in quale dicitur illud, quo aptè respondetur querenti, qualis sit res secundum essentiam, s. g. rationale prædicatur de homine in quale quid, querenti enim qualis sit homo secundum essentiam, aptè respondetur, quod sit rationalis.)
- III. *Quotuplex sit ? R. DIFFERENTIA est* { 1. vel { *Constitutiva*, quæ constituit speciem : ut rationale respectu hominis, sensitum respectu animalis.
Divisiva, quæ dividit genus : ut rationale respectus animalis.
Omnis differentia divisiva est etiam constitutiva, & contra : Divisiva quidem generis, constitutiva vero speciei.
2. ve { *Generica*, quæ constituit genus : ut sensitum animatum, &c.
Specifica, quæ proximè constituit speciem specialissimam : ut rationale, (Excluditur hic differentia generica, quæ quidem proximè constituit speciem, sed subalternam, speciem specialissimam vero constituit remotè.)

Linea prædicamentalis.

A	B	C	D
Substantia	Corpora	Incorporea	Spiritus
a	b	c	d
Corpus	Animatum	Inanimatum	Corpus non vivens
a	b	c	d
Vivens	Sensitum	Insensitum	Planta
a	b	c	d
Animal	Rationale	Irrationale	Brutum
a	b	c	
Homo			
		γ	
		Johannes	

A Genus Generalissimum sive summum
 a Genera & species subalterna seu intermedia,
 α Species specialissima seu infima.
 b c Differentia divisiva Generum A a
 b Differentia constitutiva specierum.
 c Differentia constitutiva specierum. d.
 β γ Basis vel Radix constans individuus,

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

Caput V. De proprio

- I. Οὐ πόνω τινὶ εἶδει συμβέβηκεν, εἰ καὶ μὴ παρτὶ. Quod soli alicui Speciei accedit, et si non omni: Id est, non omnibus ejus individuis: ut esse medicum competit soli homini, sed non omnibus.
- II. Quot modis vox PROPRII accipiatur? R. PROPRIUM quatuor modis aicitur,
1. Οὐ παρτὶ συμβέβηκε τῷ εἶδει, εἰ καὶ μὴ μόνῳ, Quod omni accedit Speciei et si non soli: ut esse bipedem competit omni homini, sed non soli.
3. Οὐ μόνῳ καὶ παρτὶ καὶ πότε Quod soli & omni & aliquando accedit: ut canescere homini soli & omni competit, sed demum in senectute.
4. Εἴ τοι διαβάπτουν καὶ τῷ μόνᾳ καὶ παρτὶ, καὶ τοῖς. In quod omnia convenerunt, ut soli & omni semperque accidat: ut risibile respectu hominū. (Accidere in his definitionibus idem est ac competere non essentialiter: Et sic excluditur quælibet differentia.)

II. Quid sit? R. Τι δὲ οὐ πάγματα, οὐ μὲν διλοί οὐδὲ τὸ τι λύτρα μόνῳ ἡ ὑπάρχει καὶ αὐτικατηγορίαι τῆς πράγματος. Top. c. 4. i. PROPRIUM est, quod non declarat quiditatem seu essentiam rei, soli autem inest, & conversim de re prædicatur. Sive, proprium est, quod de multis specie vel numero differentibus accidentaliter & necessariò prædicatur.

Cap. VI. De Accidente.

- I. Ut opponitur substantiæ, & dicitur accidentis prædicamentale, quod est ens in alio existens: id est, quod ad sui naturalem existentiam requirit subjectum inhaesione. Sic nulla substantia potest dici accidentis.
- II. Quot modis vox ACCIDENTIS accipitur? R. tribus modis.
1. Ut opponitur essentiæ vel essentiali, & sic dicitur omne id, quod cum de aliquo prædicari possit, non est essentia vel de essentia & conceptu quidditativo. Sic etiam proprium est accidentis.
3. Ut opponitur proprio & dicitur id, quod contingenter seu non necessariò prædicatur de subjecto, sive sit substantia, sive accidentis prædicamentale. In hac significatione dicitur accidentis prædicabile.

II. Quid sit? R. Συμβέβηκεν δέ, εἰ γίγνεται καὶ δύο γίγνεται χωρὶς τῷ ὑπονεμένῳ Φθορᾷ, Prop. c. 6. ACCIDENS est, quod adest vel abeat sine subjecti corruptione: Id est, Accidens prædicabile est, quod potest affirmari & negari de subjecto aliquo, salvâ manente ejus essentiâ: ut albedo respectu parietis.

- III. Quotuplex sit? R. ACCIDENS est
1. Separabile χωρὶς, quod re ipsa & facilè à subjecto abesse potest, sine ipsius corruptione, ut albedo respectu parietis.
2. Inseparabile, ἀχωρίστον quod re ipsa nullo modo, vel ægrè admodum abesse potest à subjecto, sine ipsius corruptione: ut nigredo respectu corvi, qua tamen mente à corvo separari potest.

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

Caput. VII. De Anteprædicamentis.

ANTEPRÆDICAMENTA, quæ
complectuntur.

1. Tres defi-

nitiones
quarum

2. UNIVOCORUM.

ÆQUIVOCORUM. Ομώνυμα λέγεται, ὅν ὁνομά^{μόνον} κοινὸν, ὃ δὲ καὶ τένομα λόγος τῆς εστίας ἐπερ. Arist. l. Categ. c 1. Æquivoca dicuntur, quorum nomen solum commune est, ratio vero substantiae juxta illud nomen est diversa: Id est, Sunt entia plura, quibus tribuitur nomen sed ita, ut definitio & explicatio nominis sit diversa: ut animalia trans & fidus aliquod esse, sunt æquivoca respectu nominis Canis, quod utrique tribuitur, sed in diversa significatione & explicatione. (Æquivoca non habent locum in prædicamentis, nisi distinguantur.)

2. UNIVOCORUM. Συνώνυμα λέγεται ών τὸ τὸ
ὄνομα κοινὸν, καὶ ὃ καὶ τένομα λόγος τῆς εστίας ὁ οὐτός. Ibid. Univoca dicuntur, quorum & nomen commune est, & ratio substantiae juxta illud nomen eadem. Id est, Sunt entia plura, quibus tribuitur idem nomen, ita ut definitio seu explicatio nominis semper etiam maneat eadem: ut homo & equus sunt univoca respectu nominis animalis. Univoca per se solum sunt in prædicamentis; & omnia quæ sunt eiusdem prædicamenti, prædicantur univocè.)

3. DENOMINATIVORUM. Παρώνυμα λέγεται, σε-
δότεν. Διαφέροντες τὴν πλάσει τὴν κατὰ τένομα προ-
σηγορίαν ἔχει. Ibid. Denominativa dicuntur, quæcunque ab aliquo differentia casu secundum nomen appellationem habent. Id est, Quæcunque ab aliquo simpliciori, non quidem quoad literas, sed quoad significacionem terminatione differunt, suamque inde accipiunt denominationem, seu derivantur: ut Justus est denominativum, quia à Justitia, quæ quoad significacionem simplius quid, non solum terminatione differit, sed etiam de-ribatur. (Denominativa non per se, sed reductivè sunt in eodem prædicamento curia denominante, à quo suam appellationem habent.)

2. Duas divisiones

{ vide pag. seq.

3. Duas regulas.

PRÆDICAMENTA IPSA. Vide cap. 8.

POSTPRÆDICAMENTA. Vide cap. 14.

DOCTRINA PRÆDICAMENTORUM dividitur in

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

1. VOCUM. Τὰ μὲν καὶ συμπλοκὴ λέγεται. Quædam cum complexione dicuntur: ut homo currit. Terminus complexus est unus terminus conflatus ex duobus retingentibus integras significaciones.

Eorum quæ Τὰ δὲ ἀρευ συμπλοκῆς. Quædam sine complexione dicuntur: ut homo, equus, &c. Terminus incomplexus est unus terminus carens compositione duorum per se significantium. Incomplexa tantum pertinent ad prædicamenta, complexa vero non nisi reddantur incomplexa.)

1. Τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένη τινὸς λέγεται, οὐ υπερείρω δὲ καθ' οὗτον. Quædam de subjecto dicuntur, in subjecto vero nullo sunt: ut substantiae universales, s. g. homo, animal, corpus. (Per dici de subjecto intelliguntur universalia, quæ possunt esse prædicata, Per non esse in subjecto intelliguntur substantiae.

2. RERUM, τῶν ἐντὸν Eorum quæ sunt Τὰ δὲ εἰς ὑποκειμένω μὲν εἰσι, καθ' ὑποκειμένη δὲ καθ' αὐτὸν λέγεται. Quædam in subjecto aliquo sunt de subjecto autem nullo dicuntur: ut accidentia singularia. s. g. bacalbedo, bac nigredo. Quod vero sit esse in subjecto, explicat Arist. I. Categ. cap. 1. his verbis: Εἴ τινεμένω δὲ λέγεται, οὐτινὶ μὴ ὡς μέρη ὑπάρχον, ἀδιώκτον χωρὶς εἶναι, τὸ εἰς οὐδέτιν. In subjecto esse dico, quod cum in aliquo sit non tanquam pars, non potest esse sine eo in quo est. (Per esse in subjecto intelliguntur singularia, quæ non possunt esse prædicata alicuius subjecti.)

3. Τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένη τε λέγεται, καὶ εἰς ὑποκειμένη οὗτον. Quædam de subjecto dicuntur, & in subjecto sunt: ut accidentia universalia, s. g. albedo, nigredo.

4. Τὰ δὲ οὔτε εἰς ὑποκειμένη οὗτον, οὔτε καθ' ὑποκειμένη τινὸς λέγεται. Quædam nec in subjecto sunt, nec de subjecto aliquo dicuntur: ut substantiae singulares, s. g. Petrus & Paulus.

1. Οὐαν ἔτερον καθ' ἔτερην κατηγορεῖται, ὡς καθ' ὑποκειμένης, εἴσα καὶ τὸ κατηγορεύεται, τοσαῦτα καὶ καὶ τὸ ὑποκειμένη οὐρθίσαται lib. categ. c. 3 Cum alterum de altero prædicatur tanquam de subjecto, ea quæ de prædicato dicuntur (sc. directè) dicentur etiam de subjecto ut quia animal prædicatur de homine, igitur quicquid de animali directè prædicatur. s. g. corpus, substantia, &c. etiam de homine prædicari potest

2. Τῶν ἔτερογενῶν καὶ μὴ ὑπάλληλα τελεγμένων, ἔτεραι τῷ εἶδει καὶ οὐδεπορεύεται δὲ γε ὑπάλληλα μέρων καθένει τὰς οὐτα. οὐδεπορεύεται. Generum diversorum & non subalternatim positorum diversæ sunt specie differentiæ. Eorum vero, quæ subalternatim posita sunt, nihil prohibet easdem esse differentias: substantia & qualitas diversæ sunt genera, habent itaq; diversas specie differentias.

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

Caput VIII. De Prædicamentis in genere.

I. Quid sit? R. PRÆDICAMENTUM est alicujus generis summi realis, & eorum quæ sub ipso sunt naturalis dispositio.

1. SUBSTANTIA, στοιχεῖον. cap. 9.

2. QUANTITAS, ἀριθμός. cap. 10.

3. QUALITAS, ποιόν. cap. 11.

4. RELATIO, πρός τὸ. cap. 12.

5. ACTIO, τὸ ποιῶν.

6. Passio, τὸ παχεῖν.

7. QUANDO, πότε.

8. UBI, ποῦ.

9. SITUS, θέση.

10. HABITUS, ἕχειν.

cap. 3.

I. Quānam directè ponantur in prædicamentis? R. Summum genus, cum iis, de quibus prædicatur in quid nimirum subalternis, speciebus specialissimis, & individuis.

1. Terminus simplex. Hinc rejiciuntur à prædicamentis orationes & locutiones complexæ quoad significationem.

2. Ens reale h.e. quod te ipsa existit vel saltem existere potest. Hinc excluduntur entia rationis.

3. Ens unum h. e. quod est unius naturæ. Hinc excluduntur omnes termini significantes composita per accidens, ut artefacta, quæ componuntur ex substantia & figura, quæ est accidens.

4. Ens completum. h. e. quod concurredit tanquam pars ad compositionem rei unius naturæ. Hinc excluduntur partes.

5. Ens finitum ut sunt omnes creature.

II. Quid sint? R. PRÆDICAMEN-

TĀ sunt Decem,

Hic not.

1. Directe

Hic not.

2. Quot requirantur,

ut aliquid directe

ponatur in prædi-

camento? R. Quin-

que scilicet, ut sit.

III. Quot modis ali-

quid ponatur in

prædicamento. R.

1. Indirecte, nempe differentiæ: quæ ad latus generum tantummodo con-

stituantur ad divisionem faciendam.

2. Reductibē, quæ nimirum aliquem respectum habent ad ea, quæ di-

recte colloquantur: b. g. partes reducuntur ad prædicamentum, in

quo est Totum.

Sächsische Landesbibliothek –

Staats- und Universitätsbibliothek Dresden

TRACTATUS I. PARTIS CNMMUNIS.

Caput IX. De Substantia.

I. Quid sit? R. SUBSTANTIA est ens per se existens: ut homo, lapis &c. (illud dicitur per se existere, quod non est in alio, tanquam in subiecto inhaesione.)

Prima seu Singularis, quæ nec de subiecto aliquo dicitur, nec in subiecto aliquo est: ut individua, e.g. Petrum, Paulum, &c. (Cum substantia dicatur à substando, merito substantia singularis dicitur prima substantia, quia substans omnibus aliis tanquam primum & ipsum fundamentum, non solum enim omnia accidentia recipiuntur in illa, ut in subiecto inhaesione, sed etiam omnes substantiae illi insunt essentialiter, & de ea praedicantur, tanquam de primo subiecto essentiali.)

II. Quotplex sit? R.
SUBSTANTIA est
vel

Secunda seu Universalis, quæ de subiecto aliquo dicitur, licet in nullo subiecto sit: ut genera & species, sub quibus primæ substantiae continentur, e.g. animal & homo, sub quibus continentur Socrates & Plato. (Cum substantia universalis non substans omnibus aliis substantiis, sed tantum accidentibus, non est primum reliquorum fundamentum & subiectum, sed velut secundarium: & ideo rectè dicitur substantia secunda.)

1. Κοινὸν καὶ πάσαις φύσεις τὸ μὴ ἐν οὐκείμηνω εἶναι Arist. I. catag. c. I. Commune est omni substantia non esse in subiecto. Id est, Omnis substantia existit sine subiecto inhaesione.

2. Τὸπαρχές τὰς φύσεις τὸ μηδὲν αὐτῆς τέταρτον εἶναι. Convenit substantiis nihil eis esse contrarium. Id est, Una substantia non est alteri contraria per se ratione sui, sicut sibi invicem contraria sunt, quaecunque definitione contrariorum continentur, e.g. calor & frigus. Per accidens vero & ratione alterius potest una substantia alteri esse contraria: ut aqua & ignis respectu calor & frigoris.

III Proprie-
tates.

3. Δοκεῖ δὲ φύσις μὴ δοκεῖχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἔπειρον. Substantia non videtur recipere magis & minus. Id est, Substantia non intenditur & remittitur secundum esse suum substantiale, e.g. Paulus non est magis homo quam Petrus, sed Petrus senex non magis est sed minus homo, quamcum puer fuit: At ratione substandi aliis, quo prior est primæ substantiae & pluribus substans, eo magis est substantia.

4. Μάλιστα τὸποι τὰς φύσεις δοκεῖ εἶναι τὸ τέλος καὶ ἐνδειθμῶδν, τῶν τέταρτων εἶναι δευτερόν. Maximè proprium substantiae esse videtur, eandem & numero unam esse capacem contrariorum. Id est, Una & eadem substantia vicissim suscipere potest contraria tanquam subiectum ultimum, h.e. quod non est in ulteriori subiecto: ut eadem aqua vicissim recipit calorem & frigus. Quantitas etiam recipere potest vicissim contraria: ut superficies albedinem & nigredinem, sed non tanquam subiectum ultimum cum ipsa etiam in alio subiecto sc. in substantia recipiatur.)

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

Caput X. De Quantitate.

L. Quid sit? R. QUANTITAS est accidentis per se extensum: ut superficies tabula: Tabula enim non per se ipsam sed per superficiem, quam habet, est extensa. (Excluduntur hic qualitas & alia accidentia, quae extensa sunt non per se, sed per quantitatem, s. g. albedo in charta est extensa ad extensionem chartae.)

I. Quid sit? R. Quantitas continua est, cujus partes aliquo termino communicopulantur: ut linea, cujus partes copulantur termino communis scilicet punto. (Terminus est aliquid indivisible in quantitate: estq; triplex: inchoans: ut primum momentum horæ; Finiens: ut ultimum momentum horæ; Communis: ut medium momentum horæ.)

Continua de qua uot.

1. Linea, quæ est magnitudo longa non lata cujus partes puncto copulantur.

2. Superficies, quæ est magnitudo longa & lata, non profunda; cujus partes linea copulantur.

3. Corpus, quod hic non denotat substantiam corpoream, sed est magnitudo longa, lata, & profunda, cujus partes superficie copulantur.

4. Tempus quod est quantitas successiva, cui repugnat habere omnes partes simul existentes: nc hora, dies, annus.

I. Quid sit? R. Quantitas discreta est, cujus partes nullo termino communi copulantur: ut binarius, ternarius & ceteri numeri.

Discreta de qua not.

1. Numerus, qui est multitudo ex unitatibus collecta.

2. Oratio, quâ syllabæ longæ & breves mensurantur.

I. Τῷ ποτῷ ὁ δέν τοῖν ἀγράντιον. Arist. I. Categ. c. 6. Quanto nihil est contrarium: Id est una quantitas non est alteri contraria per se. s. g. una linea non est contraria alteri linea. Per accidens vero una quantitas potest alteri esse contraria, s. g. superficies alba nigra.

II. ο δεκαὶ τὸ ποτὸν ὅμολεχοῦ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἔπλον. Quantum non videtur recipere magis & minus. Id est, Concreta quantitatum non prædicanter cum adverbii magis & minus: ut unum bicubitum non dicitur alio magis vel minus bicubitum.

III. Ιδίον μάλιστα τὸ ποτὸν τὸ ἕπον τὸ ἀριστον λέγεται. Maximè proprium est quanti, juxta illud dici æquale vel inæquale: Sole enim quantitates dicuntur per se. Id est, ratione sui, æquales vel inæquales; alia vero dicuntur æqualia vel inæqualia ratione ipsarum quantitatum.

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

II.

Caput XI. De Qualitate.

I. quid sit? R. Πειθητική λέγω, καθ' λοιπόν τινὲς εἶναι λέγονται. lib. Categ. cap. 8. QUALITATEM dico, secundum quam quales quidem esse dicuntur: ut albedo, ab eo enim homo dicitur *albus*. (Genus definiti est forma accidentalis: Hinc excluduntur formæ substantiales: ut *anima*, & differentiæ substantiarum, ut *rationale*. Dicuntur *qualia* est denominari concreto per quod aptè respondet, questioni factæ per quale tantum: ut *paries* dicitur *qualis ab albedine*, quia si queratur, *qualis sit paries*, rectè respondetur esse *albus*.)

De QUALITATE III not.

II. Quotuplex sit? R. QUALITAS dividitur in quatuor species, quæ omnes duplice sub disjunctio-
ne exprimuntur.

I. vel	<i>Habitus</i> , qui est qualitas diu permanens & difficulter mobilis,
qua promptum est ejus subjectum ad facile exercendas actiones. <i>Huc pertinent omnes scientia, artes, virtutes, vicia.</i>
2. vel	<i>Dispositio</i> , quæ est qualitas facile mobilis à subjecto & via ad Habitum, quā difficulter adhuc quodammodo actiones ob-
euntur.
3. vel	<i>Potentia naturalis</i> , quæ est qualitas, à natura ingenita, quā sub-
jectum aptum est ad aliquid agendum, resistendum, vel pa-
tiendum. <i>Huc pertinent omnes facultates animalium, plan-
tarum, lapidum, &c.</i>
4. vel	<i>Impotentia naturalis</i> , quæ subjectum ineptum facit ad aliquid agendum, resistendum, vel patiendum.
	<i>Patibilis qualitas</i> , est diu permanens qualitas, quæ aut sensum
movet aut ex motu aliquo nascitur. <i>ut color natibus, inverte-
ratum odium: Huc pertinent propria objecta, sensuum; &
affectiones animi.</i>
	<i>Passio</i> , est fluxa quædam, aut brevi transiens qualitas, quæ aut
movet sensum, aut ex motu oritur: <i>ut pallor ex metu.</i>
	<i>Forma</i> , est qualitas, quæ resultat ex terminatione quantitatis in
re aliqua naturali speciatæ: <i>ut forma hominis aut leonis, quæ
ex lineamentis corporis nascitur.</i>
	<i>Figura</i> , quæ resultat ex terminatione quantitatis simpliciter ac
in se spectatæ: <i>ut figura trianguli.</i>

III. Propri-
etates.	1. Υπάρχει ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ποιόν. Inest contrarietas in qualitate. <i>Id est</i> ,
Qualitas una est alteri contraria per se; ut <i>albedo nigredini</i> .
	2. Επισέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἔτερον τὰ ποιά. Qualia recipiunt magis &
minus. <i>Id est</i> : Concreta qualitatis praedicari possunt cum adverbii magis &
minus: <i>ut unum album dicitur magis album, quam alterum.</i>
	3. Οὐοσα ἡ ἀντίστατη μόνας τὰς ποιότητας λέγεται. Similia aut dissimi-
lia secundum solas qualitates dicuntur. <i>Id est</i> : Quæcunque dicuntur similia
aut dissimilia, dicuntur talia ratione qualitatum suarum: <i>ut duo parietes
albi sunt similes ratione suarum albedinum.</i>

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

Caput XII. De Relatis.

- I. Quid sit? R. Eσι τὰ πρὸς τι, οἵ το εἶναι τὰ τὸ ἐστὶ τῷ πρὸς τι πῶς ἔχει. I. Categ.
cap. 7. RELATA sunt, quorum esse nihil aliud est, quam ad aliquid se quodam modo habere, Id est, quae nihil aliud denotant, quam relationem ad aliud, ut pater, filius &c.)
- II. Quot in vera RELATIONE sint consideranda? R. quinque
- III. Quotuplicia, Resp. sunt
- V. Proprietates.
- De RELATIS IV. not.
1. Subjectum, quod ut & aliorum accidentium omnium est substantia.
2. Fundamentum, quod est accidens aliquod absolutum, quo mediante Relatio suo subjecto inesse potest.
3. Ratio fundandi, quae est conditio, sine qua relatio non sequitur fundatum.
4. Termini, qui sunt duo correlativa, quae ad se invicem referuntur.
5. Relatio ipsa, quae est mutuus terminorum inter se respectus.
1. vel Secundum duci, quae primario in alio praedicamento locum habent, & quodammodo ad aliud referuntur: ut scientia scibile.
- Secundum esse quorum tota essentia in eo posita est, referantur ad aliud. Hæc sola hoc praedicamentum constituunt.
2. vel Equiparantiae, quae referuntur ad correlativa ejusdem nominis: ut frater, &c.
- Diquiparantiae, quae referuntur ad correlativa diversi nominis: ut Dominus, &c.
1. Πάντα πρὸς τι ἀντίστροφα λέγεται. Omnia relata referuntur ad ea, quae reciprocantur: Id est, Omnia relativa referuntur ad sua correlata: ut Pater est Filius Pater, & Filius est Patris Filius.
2. Δοκεῖ τὰ πρὸς τι ἀμα τῇ φύσει εἶναι. Videntur Relata simul natura esse: Sic dato patre datur filius, & dato filio datur pater.
3. Εάν τις εἰδὼ τι ωρισμένως τῶν πρὸς τι κακέντο πρὸς ὁ λέγεται ωρισμένως εἴσται. Si quis unum relatorum definite noverit, etiam id, ad quod refertur, definite noscet.

Caput XII. de sex ultimis praedicamentis.

- I. De ACTIO NE & PASSIONE tres not.
- II. De sex ultimis PRÆDICAM.
1. Quid sint? R. ACTIO est forma, à qua quipiam dicitur agere; PASSIO est forma, à qua quipiam dicitur pati.
- II. Quotplex immans, quae manet in agente, nullamque evidentem mutationem extrinsecus infert: ut intellectio.
- R. vel Transiens, quae ab agente exit, & in patiente tanquam in subiecto recipitur: ut calefatio.
- III. Proprietates.
1. Recipiunt contrarium, id est: Actio potest esse contraria actioni, & passio passioni.
2. Recipiunt magis & minus, Id est: Concreta, Actionis & Passionis quedam possunt praedicari cum adverbis magis & minus.
- QUANDO, est existentia rei in tempore: ut fuisse heri, esse hodie, &c.
- UBI, est præsentia rei in loco: ut esse in schola, foro, templo, &c.
- SITUS, est dispositio partium in toto in ordine ad locum: ut stare, cubare, &c.
- HABITUS, est indumenti vel ornamenti ad corpus applicatio: ut esse calceatum, &c.

TRACTATUS I. PARTIS COMMUNIS.

13

Caput XIV. De Postprædicamentis.

1. Quid sint? R. OPPOSITA sunt repugnantia, quorum neutrum alicui tertio
ex quæ vel magis repugnat eodem repugnandi modo: ut album & nigrum,
album enim nulli tam repugnat quam nigro, nec vice versa.

2. RELATIVE OPPOSITA, quæ sibi ut relatum & correlatum op-
ponuntur ut Pater & Filius.

I. OPPOSI-
TA, de
quibus.
2. not.

2. Quotupli-
cia sint? R.
OPPOSI-
TA sunt
quadrupli-
cia

1. Quid sint? R. Contraria sunt, quæ sub eodem ge-
nere maxime à se invicem distant, eidemque
subjecto susceptibili vicissim insunt, à quo se
mutuo expellunt, nisi alterum insit à natura,
ut album & nigrum.

Immediata, quorum alterum necesse
est inesse subjecto susceptibili; Id
est, quæ non habent medium, quod
sit subjectum capax, ut par & impar
in numero.

2. Quotupli-
cia
sint? R. Mediata, quorum alterum inesse ne-
cessere non est; Id est, quæ habent me-
dium, quod sit subjectum capax,
ut album & nigrum.

3. PRIVATA, quæ sunt habitus & privatio illi opposita; ut bisus &
cacitas. Habitus hic dicitur quævis formæ, quæ haberi potest;
bisus, vita, &c. Privatio vero est absentia istius formæ à subjecto
capaci, & tempore à natura determinato; ut cacitas, mors, &c.

4. CONTRADICTORIA, quæ opponuntur sicut esse & non esse
simpliciter; ut homo, non homo, album, non album.

I. Tempore quod altero est antiquius; ut Noah, Abraham.
2. Natura, quod ab altero recte infertur, sed non vicissim alterum infert:
Sicut unum prius est duobus.
3. Ordine quod ordine alterum præcedit; Sic exordium prius est narra-
tione.
4. Dignitate, quod altero est dignius & præstantius, ut aurum argento.
5. Consecutione, quod alterius causa existens cum eo convertitur; ut Sol
respectu luminis diurni.

III. SIMUL, quod tribus modis 1. Tempore, quorum productio fit eodem tempore; ut ratio & visibilitas.
2. Naturâ, quæ ita convertuntur, ut neutrum alterius causa sit; ut relatum
dicitur & correlatum.

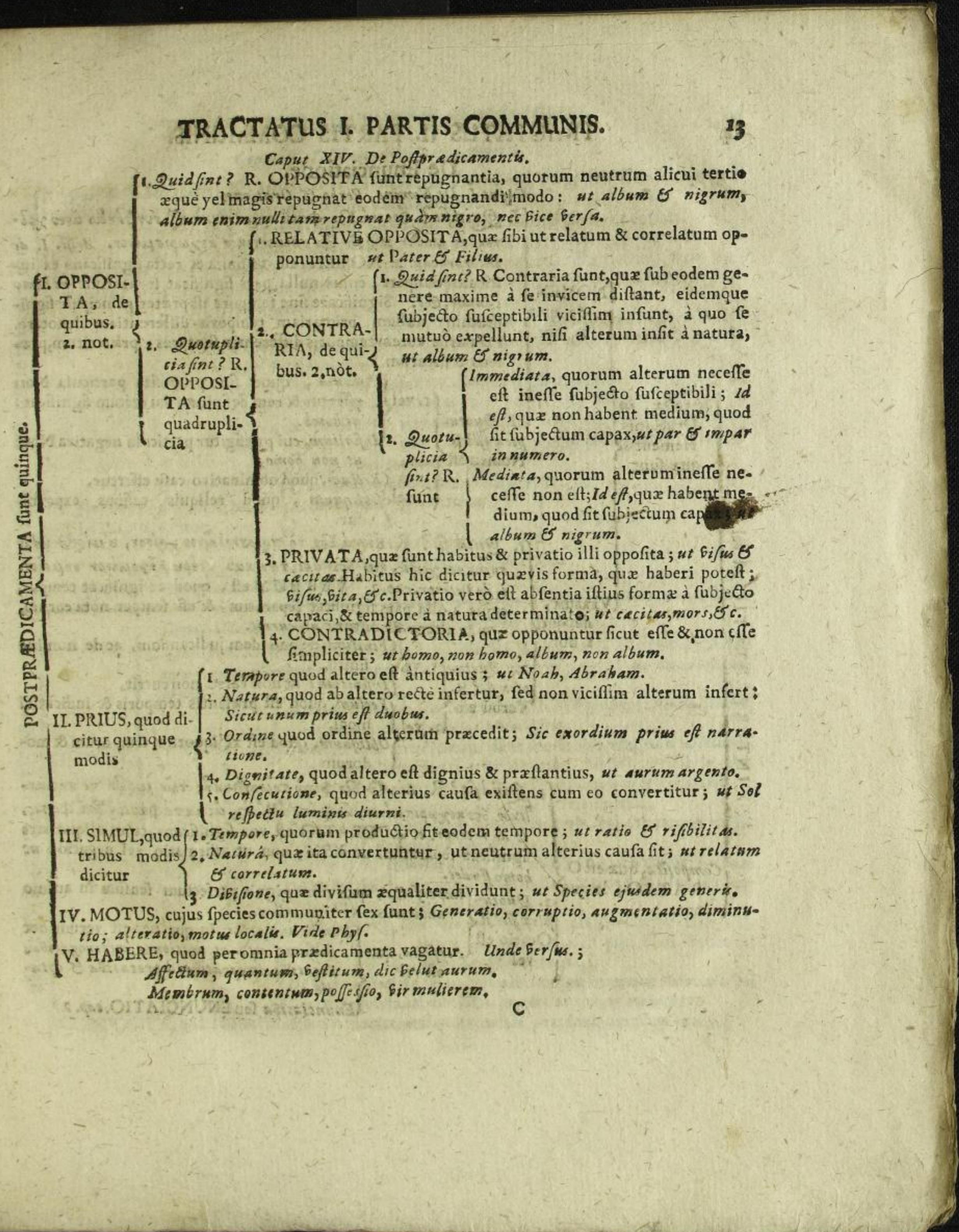
3. Divisione, quæ divisum æqualiter dividunt; ut Species ejusdem generis.

IV. MOTUS, cuius species communiter sex sunt; Generatio, corruptio, augmentatio, diminu-
tio; alteratio, motus localis. Vide Phys.

V. HABERE, quod per omnia prædicamenta vagatur. Unde Versus.;
Affectionem, quantum, vestitum, dic velut aurum.
Membrum, contentum, possessio, vir mulierem.

C

POSTPRÆDICAMENTA sunt quinque.

TRACTATUS II. PARTIS COMMUNIS.

De Enunciatione.

Caput I. De Nomine, Verbo & Oratione.

I. Quid sit? Ονομά ἔστι φωνή σημαντικὴ συνθήκεος ἀντίχεια.

ναι, οὐ μηδὲν μίσθιος ἔστι σημαντικὴ κακωρισμένον. Arist. I. de

Interpr. cap. 2. NOMEN est vox finita & recta significans ex in-

stituto tempore, cujus nulla pars significat separatim: ut homo

candor, &c. Significare sine tempore est præter principale signi-

ficatum nullam primariam temporis differentiam denotare.

Primariæ autem temporis differentiæ sunt tres: præteritum, præ-

fens & saturum.)

NOMEN,
de quo
2. not.

Simplex, in
Orationis
elementis
quaे sunt

INTERPREATIO est vel

VERBUM,
de quo
2. not.

Composita, quaे est O
RATIO, de qua
not.

II. Quotu-
plex est? R.
Nomen est

1. vel Finitum, quod sine proposita particula Non
effertur & rem definitam seu certam significat:
ut homo.

Infinitum, cui præfigitur particula negativa Non:

ut non homo,

Rectum, quod nominativo casu effertur,
2. vel Obliquum, quod reliquis casibus exprimi-
tur.

I. Quid sit? R. Ρῆμα ἔστι τὸ προσωπικόν χρέον, οὐ μίσθιος
σημαῖνει χωρὶς, καὶ οὐδὲν αἱ τῶν καθ' ἑτέρα λεγομένον σημεῖον.

I. de Interpr. cap. 3. VERBUM est, quod adsignificat tempus,
cujus nulla pars significat separatim, & est semper nota eorum,
quaе de altero dicuntur: ut currit.

1. vel Finitum, de quo idem judicandum, ac de nomine
finito.

2. Quotu- 1. vel Infinitum: ut non valet, non currit.

plex sit? R. Verbum est Rectum, quod est præsentis temporis & indicativi
modi.

2. vel Obliquum, quod est reliquorum temporum & mo-
dorum.

I. Quid sit? R. Δόγμα ἔστι φωνὴ σημαντικὴ τῶν μερῶν τη σημα-
ντικὸν οὐκέτι κακωρισμένον, ὡς φάσις ἀλλ' οὐχ ὡς κατάφασις ή δοτό φασις.

I. de interpr. c. 4. ORATIO est vox significans, cujus aliqua pars
significat separatim, ut dictio, non ut affirmatio vel negatio: ut
homo studet.

2. Quotu- Imperfetta, quaе non gignit perfectum sensum in animo
plex sit? R. Oratio est audientis: ut homo albus.

2. vel Perfecta, quaе est vel Non Enunciativa, in qua nec est verum nec
falsum: ut sunt orationes interrogative,
socative, imperative, deprecative & opta-
tive.

Enunciativa seu ENUNCIATIO. cap. 2.

TRACTATUS II. PARTIS COMMUNIS.

15

Caput II. De Enunciatione in genere.

I. Quid sit? ἀπόφανοις δέ λόγος ἐν τῷ αληθεύειν οὐ φύσεις ὑπάρχει. I. de Interpr. t. 4.

ENUNCIATIO est oratio in qua verum vel falsum ineit.

II. Quot & que in Enunciatione reperiuntur? R. Tria

1. SUBJECTUM, est id, de quo aliquid affirmatur aut negatur.
2. PRÆDICATUM est id, quod de aliquo affirmatur aut negatur, Subjectum & prædicatum dicuntur etiam extrema sive termini, item partes enunciationis, & constat utrumque interdum una, interdum pluribus verbis.

3. COPULA, est verbum substantivum conjungens prædicatum cum subjecto, & ponitur vel

Explicitè, quando aliquid ordine constructionis post verbum in nominativo ponitur: ut Deus est Spiritus.

Implicitè, quando nihil ordine constructionis post verbum in nominativo ponitur, tunc enim verbum continet in se copulam & prædicatum: ut Petrus orat Deum, id est, Petrus est orans Deum.

III. Quotuplex sit? R. ENUNCIATIO dividitur

1. Secundum Essentiam. Vide cap. 3.
2. Secundum Qualitatem,
3. Secundum Quantitatem.
4. Secundum Materiam. Vide cap. 5.

} Vide cap. 4.

IV. Affectiones Enunciationis, Vide cap. 6.

Caput III. De Enunciationis divisione secundum Essentiam.

I. Quid sit? R. ENUNCIATIO SIMPLEX seu CATEGORICA est quæ unum prædicatum de uno subjecto affirmat vel negat: ut homo est animal.

SIMPLEX, de qua 2. not,

Absoluta, sive de inesse, quæ absolutè significat aliquid inesse, aut non inesse alicui: ut homo sit.

1. vel Modalis, quæ prædicatum dicit inesse subjecto non absolutè, sed cum aliquo quatuor modorum: Necesse, possibile, impossibile, contingens: ut Necesse est hominem esse animal.

2. vel Finita, cujus subjectum & prædicatum est finitum,
In infinita, cujus subjectum, vel prædicatum, vel utrumque est infinitum: ut homo est non lapis.

3. vel De secundo adjacentे, in qua ponitur verbum substantivum nullo nomine post illud sequente: ut homo est.

De verbo substantivo, quæ est vel De tertio adjacentе, in qua ponitur verbum substantivum nomine alio post illud sequente: ut homo est mortalis.

De verbo adiectivo quando prædicatur quocunque verbum aliud præter substantivum sum, es, est: ut cælum mobetur.

COMPOSITA, quæ constat pluribus enunciationibus tanquam præcipuis partibus cap. 8;

C 2.

TRACTATUS II. PARTIS COMMUNIS.

*Caput IV. De Enuntiationis divisione secundum Qualitatem
et Quantitatem.*

Enuntiatione	QUALITA TIS est vel	Affirmativa, in qua prædicatum affirmatur de subjecto: ut Aristoteles est Philosophus. <i>Αριστοτελες οντι φιλοσοφος τινας δοκιμασις τινας τινας l. de Interpret. c. 4.</i> Affirmatio est enunciatio alicujus de aliquo.
		Negativa, in quâ prædicatum removetur à subjecto: ut situm non est amandum. <i>Αποφασις δοκιμασις τινας δοκιμασις τινας τινας.</i> Negatio est enunciatio alicujus ab aliquo. (Ut Enunciatio sit in negativa necesse est particulam negandi justo loco poni b. e. vel toti erationi premiti; vel copula: vel verbo adjectivo vim copulandi habendi immediate addi.
QUANTI- TATIS est.		Universalis, cujus subjecto præfigitur signum universale: ut nullus homo est lapis.
		Signa universalia sunt: <i>Omnis, quicunque quisque, nullus, &c.</i>
Enuntiatione MATERIAE est	Particularis, cujus subjecto præfigitur signum particulare: ut Quidam homo est doctus. Signa particularia sunt: <i>Quidam nonnullus, non omnis, &c.</i>	
		Indefinita, cujus subjecto communi nullum signum præfigitur: ut homo currit.
		Singularis, quæ constat subjecto singulari; ut Petrus ambulat.

Caput V. De Enunciationis divisione secundum materiam.

Enuntiatione MATERIAE est	1. vel	Vera, quæ cum re, quam affirmat vel negat, consentit; vel quæ est conformis rei significatiæ; ut homo rationalis.
		Falsa, quæ à re, quam affirmat vel negat, dissentit; ut homo est lapis,
	2. vel	Necessaria, quæ sic est vera; ut non possit esse falsa; ut homo est rationalis.
		Contingens, quæ potest esse vera & falsa, ut Johannes est probus.
	3. vel	Impossibilis, quæ sic est falsa, ut non possit esse vera; ut homo est brutum.
		Essentialis, cujus totum prædicatum est de essentia subjecti: ut homo est animal. Illud dicitur esse de essentia, sine quo alterius natura nec esse nec concipi potest.
	4. vel	Accidentalis, cujus prædicatum vel nulla ex parte; vel non totum est de essentia subjecti; ut Johannes est albus, vel Johannes est homo albus.
		Ordinata, in qua id prædicatur, quod aptius est prædicari quam subjici; quod potissimum fit, quando superior prædicatur de inferiori, vel accidens de suo subjecto.
	Inordina- ta, quæ est vel	Contra ordinem, in qua id prædicatur, quod aptius subjici; ut si inferior prædicatur de superiori; vel subjectum de Accidente.
		Identica, cujus subjectum & prædicatum sunt ejusdem prorsus significationis: ut ensis est gladius.
	5. vel	Per accidens, in qua duo concreta de se invicem prædicantur propter identitatem subjecti, quorum tamen prædicatio in abstracto est falsa; ut album est dulce.
		Propria, cum prædicatum dicitur de subjecto per modum aliquem prædicabilium.
	Figurata, cum res duæ disparatæ de se invicem prædicantur per tropum aliquem; us	Herodes est vulpes.
		Inusitata, ubi modus prædicandi inusitatus est, licet voces propriam suam significacionem retineant; ut Deus est homo.

TRACTATUS II. PARTIS COMMUNIS.

12

Caput VI. De Oppositione & Äquipollentia.

- I. OPPOSITIO, de qua 3. not.
2. Quotuplex sit? R. OPPOSITIO est triplex
- Contraria, quæ est inter duas enunciationes universales quarum altera est affirmativa, altera negativa: ut O. homo est doctus. N. homo est doctus.
- Subcontraria, quæ est inter duas enunciationes particulares, quarum altera est affirmativa, altera negativa: ut Q. homo est doctus. Q. homo non est doctus.
- Contradicторia, quæ vel
1. Inter universalem affirmativam & particularem negativam: ut O. homo est doctus. Q. homo non est doctus.
 2. Inter universalem negativam & particularem affirmativam: ut N. homo est doctus. Q. homo est doctus.
 3. Inter duas singulares, quarum altera est affirmativa, altera negativa: ut Socrates est Philosophus, Socrates non est Philosophus:
3. Regulae si ve Leges
1. Contrariae non possunt esse simul veræ, possunt tamen esse simul falsæ.
 2. Subcontrariae possunt esse simul veræ, non simul falsæ.
 3. Contradicторiae nec simul veræ, nec simul falsæ esse possunt, sed necessario una vera est & altera falsa quoad tempus præsens vel præteritum. At de futuris contingentibus non est determinata veritas vel falsitas respectu hominum.
- II. ÄQUIPOLLENTIA de qua 2. not.
1. Quid sit? R. ÄQUIPOLLENTIA est, quā duæ vel plures enunciationes mediante negatione ad eundem quantitatis & qualitatis valorem reducuntur.
2. Regulae
1. Si subjecto enunciationis universalis postponatur negatio, reddetur äquipollens suæ contrariæ.
 2. Si subjecto alicujus enunciationis præponatur negatio, reddetur äquipollens suæ contradictorie.
 3. Si subjecto enunciationis præponatur simul postponatur negatio, reddetur äquipollens suæ subalternæ. Enunciationes subalternæ sunt duæ enunciationes constantes eodem predicato & subjecto ejusdem qualitatis, sed diversæ quantitatis: ut O. homo est animal. Q. homo est animal.
- III. CONVERSIO, Vide cap. 7.

C 3

TRACTATUS II. PARTIS COMMUNIS.

Caput VII. De Conversione.

I. Quid sit? R. CONVERSIO est cum salva veritate ex subjecto enunciationis fit prædicatum, & ex prædicato subjectum. Prior enunciatio, cuius subjectum & prædicatum commutantur, dicitur <i>Conversa</i> , Posterior, quæ fit ex commutatis extremis, dicitur <i>Convertens</i> .	
	I. Quid sit? R. Conversio simplex est, cum simpliciter ex subjecto fit prædicatum, & ex prædicato subjectum, manente eadem quantitate & qualitate.
	2. Quæ Enunciationes à convertantur? R.
II. Quotuplex sit? R. Per accidens, de triplex. Conversio	1. Univers. negans: ut <i>N. homo est lapis N. lapis est homo.</i>
	2. Partic. affirmans: ut <i>Q. homo est doctus Q. doctum est homo.</i>
	3. Univers. affirm. in partic. affirm: ut <i>O. homo est animal. Q. animal est homo.</i>
III. Regula.	4. Univers. neg. in partic. neg.: ut <i>N. homo est lapis. Q. lapis non est homo.</i>
	1. Quid sit? R. Conversio per contrapositionem est, cum ita enunciatio convertitur, ut ex finita negante fiat infinita, affirmans, vel contra ex finita affirmante fiat infinita negans.
	2. Quæ Enunciationes à convertantur? R.
IV. Regula.	1. In omni conversione totum subjectum fiat prædicatum & contra.
	2. Verbum interdum resolvendum est in participium & copulam; vel alio modo per pronomen relativum eo circumscribendum: ut <i>O. stellæ sunt in cælo. Q. existentia in cælo sunt stellæ.</i>

Caput IX. De Enunciatione composita.

I. Quid sit? R. ENUNCIATIO COMPOSITA est, quæ ex simplicibus enunciationibus conjunctione aliqua neicitur. Dicitur etiam Hypothetica.	
	<i>Conditionalis</i> seu <i>Hypothetica proprie dicta</i> , in qua duæ enunciationes simplices connectuntur per particulam <i>SI</i> : <i>ut si dies est, lux est.</i>
	<i>Disjunctiva</i> , in qua duæ aut plures enunciationes simplices connectuntur per particulam disjunctivam <i>AUT, VEL & similem</i> : <i>ut aut dies est, aut nox est.</i>
II. Quotuplex sit? R. est vel	<i>Copulativa</i> , in qua duæ aut plures enunciationes simplices connectuntur per particulam copulativam <i>ET</i> vel <i>similem</i> : <i>ut homo est animal, & est rationalis.</i>
	III. Regula: Ex enunciationibus compositis affirmativis sunt negativæ, si præponatur particula <i>NON</i> : <i>ut, non si pauper est, indottus est.</i>

TRACTATUS III. PARTIS COMMUNIS.

19

De Syllogismo.

Caput I. De Syllogismo in genere.

I. Quid sit? R. Συλλογισμός ἐστι λόγος ὁ ὡς γενέτως τῶν ἔτερον τοῖς σεμείοντας εἰς ἀνάγκην συμβαίνει τῷ ταύτῃ εἴδαι. l. i. prior, anal. cap. I. SYLLOGISMUS est oratio, in qua quibusdam positis aliud quiddam ab iis quæ posita sunt ex necessitate accidit eò quod hæc sunt. Id est, Syllogismus est oratio, in qua duabus præmissis simplicibus in modo & figura rectè dispositis, conclusio præmissis diversa colligitur per necessariam & formalem consequiam pròpter legitimam præmissarum in modo & figura dispositionem. Du Tricu tr. 3. p. 1. c. 1. e. 3.

I. STRUCTURA
in qua de
Syllogi-
smo not.

Principia MATERIALIA sunt vel

2. Principia
quæ sunt

Externa, quæ non sunt in
ipsosyllogismo. Suntq;

Materialia, ex quibus velut materia con-
struitur Syllogismus. cap. 2,
Formalia, quæ sunt dispositiones quædam
principiorum materialium c. 3
Dirigentia, ad quæ tanquam ad nor-
mam syllogismos conformare oportet c. 4.
Perficiens, quibus necessitas conclu-
dendi redditur evidentior. c. 5.

II. EUPORIA seu INVENTIO MEDII. cap. 6.

III. ANALYSIS. cap. 7.

IV. AFFINIA. cap. 8.

Caput II. De Principiis materialibus.

1. Quid sint? R. Οποιον καλῶεις ὁ διγενέτας ὁ οὐ τὸ τε κατη-
γορεύματος καὶ τὸ καθ' ἐκτηνοφείτω. TERMINUM appello, in quem
resolvitur propositio, ut prædicatum, & de quo id prædicatur.

(Major Terminus, qui est prædicatum conclusionis. Alias dicitur
Majus extremum.

2. Quod sint? Minor Terminus, qui est subjectum conclusionis. Alias dicitur
Minus extremum.

R. tres Medius Terminus, qui bis ante conclusionem ponitur. Alias dicitur
Medium, quia est nexus extreborum.

1. Quid sint? R. Πρόστιμος ἐστι λόγος παταφατικὸς καὶ διποταφικὸς
τινος καὶ τινος. PROPOSITIO est oratio, quæ aliquid de aliquo
affirmat vel negat.

Major propositio, in qua major terminus cum medio dispo-
nitur. Alias καὶ εἰσοχή dicitur propositio.

2. Quot sint? Minor propositio, in qua minor terminus cum medio dispo-
nitur. Alias dicitur Assumptio. Si conjunctim su-
muntur Major & minor propositio, dicuntur præmissæ
quia conclusioni præmittuntur.

Conclusio, in qua major terminus cum minore conjungi-
tur. Et hoc ex præmissis inferitur.

De SYLLOGISMO IV. not.

Principia MATERIALIA sunt vel

Propinqua, quæ sunt
PROPOSITIONES
de quibus 2. not.

Major propositio, in qua major terminus cum medio dispo-
nitur. Alias καὶ εἰσοχή dicitur propositio.

Minor propositio, in qua minor terminus cum medio dispo-
nitur. Alias dicitur Assumptio. Si conjunctim su-
muntur Major & minor propositio, dicuntur præmissæ
quia conclusioni præmittuntur.

Conclusio, in qua major terminus cum minore conjungi-
tur. Et hoc ex præmissis inferitur.

TRACTATUS III. PARTIS COMMUNIS.

Caput I. De Principiis formalibus.

Principia FORMALIA sunt vel	<p>1. Remota, quæ sunt FIGURÆ, de quibus 2. not.</p>	<p>I. Quid sint? R. FIGURA SYLLOGISTICA est extremorum cum medio ad aliquid concludendum apta collocatio. <i>Vet</i> dispositio mediæ cum extremis secundum subjectionem & prædicationem.</p>																			
	<p>2. Quot sint? R. tres sunt Figuræ</p>	<p>PRIMA, in qua medius Terminus subjicitur in majore propositione & prædicatur in minore, ut <i>O. animal est substantia. O. homo est animal. E. O. homo est substantia.</i> Syllogismi directi primæ figuræ dicuntur perfecti, quia nullo indigent principio perficienti, ut necessaria eorum consequentia appareat: Syllogismi verò 2. & 3. figuræ & 5. indirecti primæ dicuntur imperfecti.</p>																			
		<p>SECUNDA, in qua medius Terminus bis prædicatur, nempe in utraquæ præmissarum: ut <i>N. brutum est rationale. O. homo est rationalis. E. N. homo est brutum.</i></p>																			
<p>Propinqua, quæ sunt MODI, de quibus 3. not.</p>	<p>2. Quot & quotuplices sint? R. modi sunt vel</p>	<p>TERTIA, in qua medius Terminus bis subjicitur, nempe in utraque præmissarum; ut <i>O. homo est rationalis. O. homo est animal. E. Q. animal est rationale.</i></p>																			
		<p>I. Quod sint? R. MODUS SYLLOGISTICUS est trium propositionum Syllogismi dispositio secundum quantitatem & qualitatem.</p>																			
		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 40%; vertical-align: top;"> <p>Primæ figura sunt 4.</p> </td><td style="width: 60%; vertical-align: top;"> <p>BARBARA. CELARENT. DARII. FERIO.</p> </td></tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Directi, in quibus manus extreumum concluditur de minori.</p> </td><td style="vertical-align: top;"> <p>CESARE. CAMESTRES. FESTINO. BAROCO.</p> </td></tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Horum sunt quatuordecim.</p> </td><td style="vertical-align: top;"> <p>DARAPTI. FELAPTON. DISAMIS. DATISI. BOCARDO. FERISON.</p> </td></tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Indirecti, in quibus minus extreum concluditur de majori. Tales in prima figura sunt quinque</p> </td><td style="vertical-align: top;"> <p>BARALIP. CELANTES. DABITIS. FAPESMO. FRISESOM.</p> </td></tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>3. Quid hi modi sint?</p> </td><td style="vertical-align: top;"> <p>I. Syllabæ, quæ in unoquoque modo tres sunt, quarum pri- gnificant & R. in his vocabulis 2. not.</p> </td></tr> <tr> <td></td><td> <p>ma majorum propositionem, secunda minorem & tertia conclusionem denotat.</p> </td></tr> <tr> <td></td><td> <p>2. Vocales, A. Significat Univers. affirm.</p> </td></tr> <tr> <td></td><td> <p>quæ sunt E. Significat Univers. neg.</p> </td></tr> <tr> <td></td><td> <p>quatuor I. Significat Partic. affirm.</p> </td></tr> <tr> <td></td><td> <p>O. Significat Partic. neg.</p> </td></tr> </table>	<p>Primæ figura sunt 4.</p>	<p>BARBARA. CELARENT. DARII. FERIO.</p>	<p>Directi, in quibus manus extreumum concluditur de minori.</p>	<p>CESARE. CAMESTRES. FESTINO. BAROCO.</p>	<p>Horum sunt quatuordecim.</p>	<p>DARAPTI. FELAPTON. DISAMIS. DATISI. BOCARDO. FERISON.</p>	<p>Indirecti, in quibus minus extreum concluditur de majori. Tales in prima figura sunt quinque</p>	<p>BARALIP. CELANTES. DABITIS. FAPESMO. FRISESOM.</p>	<p>3. Quid hi modi sint?</p>	<p>I. Syllabæ, quæ in unoquoque modo tres sunt, quarum pri- gnificant & R. in his vocabulis 2. not.</p>		<p>ma majorum propositionem, secunda minorem & tertia conclusionem denotat.</p>		<p>2. Vocales, A. Significat Univers. affirm.</p>		<p>quæ sunt E. Significat Univers. neg.</p>		<p>quatuor I. Significat Partic. affirm.</p>	
<p>Primæ figura sunt 4.</p>	<p>BARBARA. CELARENT. DARII. FERIO.</p>																				
<p>Directi, in quibus manus extreumum concluditur de minori.</p>	<p>CESARE. CAMESTRES. FESTINO. BAROCO.</p>																				
<p>Horum sunt quatuordecim.</p>	<p>DARAPTI. FELAPTON. DISAMIS. DATISI. BOCARDO. FERISON.</p>																				
<p>Indirecti, in quibus minus extreum concluditur de majori. Tales in prima figura sunt quinque</p>	<p>BARALIP. CELANTES. DABITIS. FAPESMO. FRISESOM.</p>																				
<p>3. Quid hi modi sint?</p>	<p>I. Syllabæ, quæ in unoquoque modo tres sunt, quarum pri- gnificant & R. in his vocabulis 2. not.</p>																				
	<p>ma majorum propositionem, secunda minorem & tertia conclusionem denotat.</p>																				
	<p>2. Vocales, A. Significat Univers. affirm.</p>																				
	<p>quæ sunt E. Significat Univers. neg.</p>																				
	<p>quatuor I. Significat Partic. affirm.</p>																				
	<p>O. Significat Partic. neg.</p>																				

TRACTATUS III. PARTIS COMMUNIS.

213

Caput V. De Principiis Regulatibus.

Primaria, quæ in prima figura actu, in reliquis verò potestate deprehenduntur, sunt duo

DICTUM DE OMNI. Λέγω γάρ τὸ καὶ παντὸς κατηγορεῖσθαι, ὅταν μηδὲν ἢ τὸ οὐσιεμένα λαβεῖν, καθ' ἓν θάτερον ἢ λέχθησεται. Aristot. l. 1. prior. Anal. c. 1. Dici de omni est quando nihil est sumere subjecti, de quo alterum non dicatur. Id est, Dici de omni est, cum quicquid affirmatur universaliter, de subjecto, affirmatur de quovis contento sub illo.

DICTUM DE NULLO. Τὸ καὶ μηδενὸς κατηγορεῖσθαι, ὅταν μηδὲν ἢ τὸ οὐσιεμένα λαβεῖν, αὐτὸν ἢ θάτερον ἢ καὶ φαγεθῆσεται. Dici de nullo est, quando nihil est sumere subjecti, à quo alterum non removeatur. Id est: Dici de nullo est, cum quicquid universaliter negatur de subjecto, negatur de quovis contento sub illo.

1. In Syllogismo non sint plures termini, quam tres.

Cabendum itaque ne sit ambiguitas in terminis.

2. Medius terminus non ingrediatur conclusionem.

3. In altera præmissarum medius terminus debet distribui: Id est, universaliter sumi pro omni re, pro qua accipi potest.

4. Terminus non distributus in antecedente, non debet distribui in consequente.

5. Ex puris negativis nihil sequitur,

6. Ex puris particularibus nihil sequitur.

7. Conclusio sequitur partem debiliorēm. b. e. Si una præmissarum est negativa, conclusio etiam sit negativa; Et si una præmissarum est particularis; conclusio quoque sit particularis.

8. Non sit plus in conclusione, quam fuit in præmissis.

Prima *1. In prima figura major debet esse universalis.*

2. In prima figura cum minor est negativa nihil sequitur.

Secunda *1. In secunda figura major sit universalis.*

2. In secunda figura ex puris affirmativis nihil sequitur.

Tertia *1. In tertia figura cum minor est negativa nihil sequitur.*

2. In tertia figura conclusio debet esse particularis.

D

Secundaria sunt REGULÆ SYLLOGISTICÆ, quæ vel

*Generales &
Communes
omnibus
figuris*

*Speciales quæ
pertinent
vel ad fi-
guram*

1. In prima figura major debet esse universalis.

2. In prima figura cum minor est negativa nihil sequitur.

1. In secunda figura major sit universalis.

2. In secunda figura ex puris affirmativis nihil sequitur.

1. In tertia figura cum minor est negativa nihil sequitur.

2. In tertia figura conclusio debet esse particularis.

TRACTATUS III. PARTIS COMMUNIS.

Caput V. De Principiis Perficiuntibus.

- Principia PERFICIENTIA sunt**
I. REDUCTIONIS, de qua 3. not.	<p>1. <i>Quid sit?</i> R. Reductio est, qua ex Syllogismis secundæ & tertię figuræ fiant Syllogismi primæ, ad patefaciendam necessitatem concludendi.
OSTENSIVA, quando conversione, vel conversione & transpositione præmissarum infertur conclusio eadem, aut ejus conversa.</p>
II. EXPOSITIO in Syllo., quando medio singulari substituto in locum medii communis infertur eadem conclusio, quæ inferebatur in Syllogismo de medio communi. Locum tantum habet in tertia figura, e. g. Sit Syllogismus. <i>Q. homo est justus. O. homo est mortalis. E. Q. Mortalis est justus.</i> Expositione sic perficitur. <i>Socrates est justus. Socrates est mortalis. E. Q. Mortalis est justus.</i>	<p>2. <i>Quotuplex?</i> R.
Duplex PER IMPOSSIBILE, quando ex contradictoria conclusionis & una præmissarum infertur contradictoria alterius præmissæ. Quævero propositio sit retinenda, monstrant: <i>bi Versus:</i>
Servat majorem variatque Secunda minorem.
Tertia majorem variat servatque minorem.</p>
III. INVENTIO MEDIÆ, not.	<p>3. <i>Quomodo perficiatur?</i> R. Hoc ostendunt certæ in modis 2. & 3. Fig. consonantes, quæ sunt
<i>Initiales</i>, B. C. D. F. ostendunt modum secundæ & tertię figuræ, reducendum esse ad modum primæ figuræ, qui similem habet initialem, e.g. <i>Cæsare ad Celarent.</i>
<i>Intermedia & finales</i>, S. P. M. C. quæ ad antecedentem vocalem referri debent, monent, quo medio Reductio sit perficienda, <i>juxta Gersiculos:</i>
S. vult simpliciter verti, P. vero per accid.
M. vult transponi, C. per impossibile duci.</p>

- De INVENTIONE MEDIÆ, not.**
I. <i>Quid sit?</i> R. INVENTIO MEDIÆ est, quâ paratur copia argumentorum ad quodvis problema aptè concludendum. <i>Dicitur etiam Euporia,</i>	<p>II. <i>Unde Medium desumatur?</i> R. Antecedentibus. Antecedentia sunt, de quibus aliquid prædicari potest.
Consequentibus. Consequentia sunt, quæ prædicari possunt.
Repugnantibus. Repugnantia sunt, quæ neque cum antecedentibus, neque cum consequentibus convenient.</p>
III. Regulae	1. Ut quæstio universalis affirmativa confirmetur, quærendum est medium, quod sit Antecedens prædicati, & Consequens subjecti.
	2. Ut quæstio partic. Affirm. confirmetur, quærendum est medium, quod sit Antecedens prædicati & subjecti; vel antecedens prædicati & consequens subjecti.
	3. Ut quæstio Univers. Negat. confirmetur, quærendum est medium, quod sit vel Repugnans prædicati & Consequens subjecti; vel consequens prædicati & repugnans subjecti.
	4. Ut quæstio Part. Neg. confirmetur, quærendum est medium, quod sit vel Repugnans prædicati & Antecedens subjecti; vel Repugnans prædicati & Consequens subjecti.

TRACTATUS III. PARTIS COMMUNIS.

4

Caput VIII. De Analyti Syllogismorum

- I. Quid sit? R. ANALYSIS est, quæ docet dicta scriptaque omnia posito subjecto & conclusione retexere causasque & principia inquirere veritatis, ut appareat an rectè aliquid traditum & conclusum sit.
1. Subjectum primarium investiga & constitue de illo questionem principalem, quæ est conclusio Syllogismi primarii.
2. Duas propositiones quære, quibus author principalem questionem adstruxit, vel destruxit, easque in terminos resolve, datis terminis, aptè dispone & ad legitimam figuram & modum revoca.
- II. Regula 3. Ubi termini reduplicativi occurunt, reduplicatio illa non medio vel minori sed majori termino addenda est, tum in majori propositione, quam in conclusione.
Reduplicatio designatur hocce quatenus vel in quantum.
4. Discerne Prosylogismos à primario Syllogismo nec confunde illustrationes, amplificationes, similitudines: cum argumentatione,
5. Quæ desunt supple, quæ vero supersunt, amputa.

Caput VIII. De Inductione, Exemplo, & Enthymemate.

I. I N D U C T I O. ἐπιγωγὴ δέν, οὐ δότο τῷ ναθὲ εκασταιπὶ τὰ παθόλα
ἰφεδρῷ, 1. Top. c. 12. Inductio est à singularibus ad universalia pro-
gressio. Id est, Argumentatio in qua enumeratio omnibus vel pluribus
minus communibus infertur universale distributum: ut: binum Rhena-
num calefacit, binum Italicum calefacit, binum Hispanicum calefacit;
& nullum dissimile exemplum reperire licet. E. Omnia binacalefaciunt.

Aristotele lib. 2. II. EXEMPLUM. Παράδειγμά δέν, οὐταν τῷ μέσῳ τὸ ἀντον ὑπάρχον
δειχθῆ στὰ τῷ ὄφοις τῷ τοῖλο. 2. prior. Anal cap. 24. Exemplum est
cum majus extremum ostenditur inesse medio per quoddam simile tertio:
vel Exemplum est ab uno vel quibusdam singularibus ad aliud propter
aliquam similitudinem progressio: ut David pénitens misericordiam im-
petravit. E. & nos impetrabimus si pénitentiam egerimus.

III. E N T H Y.
M E M A, de
quo 2. not. 1. Quid sit? R. Εὐθύμημά δέν αὐλογισμὸς ἀτελῆς εἰ
εἰκόταν καὶ συμείων 2. prior. Anal c. 27. Enthymema
est Syllogismus imperfectus ex verisimilibus & signis:
ut, Hac mulier gestat uterum. E. hac mulier pariet.
Syllogismus imperfectus hic dicitur, cui deest una præ-
missarum. Verisimile est propositio probabilis: Si-
gnum vero est quælibet propositio apta ad probandum,
seu necessaria, seu probabilis.

2. Regula, Si in Antecedente non apparet prædicatum con-
sequantis, deest major propositio: si non apparet sub-
jectum consequantis, deest minor;

Aliis Logicis. Vide cap. 9.

D 2

TRACTATUS III. PARTIS COMMUNIS.

Caput VI. De Sorite, Syllogismo composito & Dilemmate.

**I. SORITES
de quo not.**

1. Quid sit? R. SORITES est coacervatio Syllogismorum, in qua prædicatum primæ propositionis fit subjectum in secunda, secundæ prædicatum fit subjectum in tertia, donec tandem in conclusione primum subjectum cum postremo prædicato conjungatur, & ita concludatur: *ut O. homo est animal. O. animal est corpus sibens. O. Corpus sibens est substantia. E. O. homo est substantia.* (Sorites implicitè continet plures Syllogismos primæ figuræ, in quibus posterior propositio fit major, prior verò minor: *ut si in allato exemplo duas primas propositiones invertas, habebis dispositionem prima figure.*)

2. Regula consequentie: Quicquid dicitur de prædicato universalis propositionis, dicitur &c de subjecto ejusdem.

II. SYLLOGISMUS COMPOSITUS, de quo 2. not.

**CONDITIO.
NALIS, de
quo 2. not.**

1. Quid sit? R. Syllogismus conditionalis, seu Hypotheticus propriè dictus est, cuius major propositio est conditionalis: *ut Si dies est, Sol ortus est. Atqui dies est. E. sol ortus est.*

2. Ejusmodi qui sunt 2. **1. A positione antecedentis ad positionem consequentis.**
2. A positione consequentis ad remotionem antecedentis.

II. Quotuplex sit? R. Triplex.

**DISJUNCTIVUS de quo
2. not,**

1. Quid sit? R. Syllogismus disjunctivus est, cuius major propositio est disjuncta: *ut Aut dies est, aut nox. Sed dies est. E. nox non est.*

2. Ejusmodi qui sunt 2. **1. A positione antecedentis ad remotionem consequentis.**
2. A positione consequentis ad remotionem antecedentis.

COPULATIVUS, qui majorem habet copulativam negantem, *ut Non & homo est & equus. Sed est homo. E. non est equus.*

III. DILEMMA, est Syllogismus disjunctivus, minoris utramque partem rationibus confirmans, adeoque utrinque petens atque feriens adversarium. Dicitur etiam Syllogismus cornutus: *ut Aut probus est, aut improbus. Si improbus, cur ejus conservazione uiceris? Si probus, cur ei pater?*

TRACTATUS I. PARTIS PROPRIÆ.

25

De Syllogismo Demonstrativo.

Caput I. De Demonstratione in genere.

I. Quid sit? R. Απόδειξις δέ συλλογισμὸς δημονοῦντος εἰς ἀληθῶν, καὶ πρώτων, καὶ αὐτῶν, καὶ γνωριμωτίσεων, καὶ προτέρων, καὶ αἰτιῶν τὴν συμπεράσματα. lib. 1. poster. Anal. c. 2. DEMONSTRATIO est Syllogismus scientiam pariens ex veris, & primis, & immediatis, & notioribus, & prioribus & causis conclusionis: ut O. rationale est risibile. O. homo est rationalis. E. O. homo est risibilis.

II. Partes quæ sunt	Remota, quæ sunt tres TERMINI alias dicti tria præcognita.	MINOR TERMINUS est subjectum, de quo affectio demonstratur.
		MAJOR TERMINUS est affectio vel passio propria, quæ demonstratur de subjecto per causam.
		MEDIUS TERMINUS est principium vel causa, ob quam affectio inest subjecto, ideo de eo per eam scil. causam demonstratur.
		CONCLUSIO, quæ constat subjecto ejusque affectione propria demonstrabili.
III. Gradus Necessitatis Cap. 2.	Propinqua quæ sunt	1. <i>Vera</i> : Ex falsis enim nihil potest demonstrari, & illud quod est ex illis quæ non sunt, sciri nequit, cum non entis nulla sit scientia.
		2. <i>Necessaria</i> . Est autem necessitas propositionis nihil aliud, quam prædicati cum subjecto perpetuus insolubilis nexus. <i>Eius 3. sunt gradus, de quibus cap. seq.</i>
		3. <i>Prima & immediata</i> , h. e. indemonstrabiles. Propositione immediata est, inter cujus subjectum & prædicatum nullum interpositum est medium, quod sit causa, cur prædicatum inhæreat subjecto.
		4. <i>Priores conclusiones</i> , quia demonstratio ex causis conficitur.
IV. Species, Cap. 3.	PRÆMIS-SÆ, quæ debent esse	5. <i>Notiores conclusiones & respectu nostri, & naturæ</i> . Quoad nos priora notiora dicuntur, quæ propinquiora sensui sunt: <i>ut singularia</i> . Simpliciter sive naturæ priora notiora dicuntur, quæ à sensu longius distant: <i>ut universalia</i> .
		6. <i>Cause conclusionis</i> . Nam scire est rem per causam cognoscere.

III. Gradus Necessitatis Cap. 2.

IV. Species, Cap. 3.

V. Proprietates, Cap. 4.

VI. Effectus, Cap. 5.

D 3

TRACTATUS I. PARTIS PROPRIÆ.

Caput III. De Gradibus Necessitatis.

I. Kata παντὸς DE OMNI. Kata παντὸς μὴ τῷ λέγω, οὐτὰς μὲν ἐπὶ τοῖς μὲν τινὶς δὲ μὲν μακρῷ ποτὲ μὴ δὲ μὲν, i. poster, Anal. c. 4. De omnibus dico, quod est non in aliquo quidem, in aliquo vero non, neque aliquando quidem, in aliquo vero non. *Id est*, illa propositio dicitur καὶ παντὸς, cujas prædicatum non solum omni subjecto inest, sed etiam semper; ut homo est animal.

Gradus Necessitatis sunt tres.

II. Kata' autō. PER SE,
qui includit, de omni
& insuper requirit es-
sentialēm nēxum, Hu-
ius 4. sunt modi

III. Kata' UNIVERSALE. Kata' λέγω, οὐ παντὸς τε ὑπάρχεις, καὶ καθ' αὐτὸν τὸ μὴ δὶαυτὸν ὑπάρχονται καὶ τοῖς. Præterea id per se dico, quod non de subjecto dicitur alio quodam: *Id est*, Quando existentia prædicatur de substantia: *ut homo est, rosa est.*

1. Kata' autā δὲ οὐσία ὑπάρχεις εἰν τῷ τι βέβη. Per se, insunt, quæcunque in sunt in eo, quod quid est: *Id est*, quando prædicatum est de definitione subjecti: *ut cum predicatur Genus vel Differentia de Specie.*
2. Kata' αὐτὰ βέβη, οὐσία τῶν ἐνυπάρχοντων αὐτοῖς αὐτὰ εἰν τῷ λόγῳ ἐνυπάρχουσι τῷ τι βέβη θηλεύντι. Per se est, quando ita aliquid alteri inest, ut id, cui inest, accipiatur de ejus definitione: *Id est*, Quando subjectum est de definitione prædicati: *ut cum prædicatur proprium de suo subjecto.*
3. Εἴ τι καθ' αὐτὸν λέγω, οὐ μὲν καθ' ἴστονεμένη λέγεται ἀλλα τινός. Præterea id per se dico, quod non de subjecto dicitur alio quodam: *Id est*, Quando existentia prædicatur de substantia: *ut homo est, rosa est.*
4. Εἴ τι δὲ ἄλλον τρόπον τὸ μὴ δὶαυτὸν ὑπάρχονται καὶ καθ' αὐτὸν αὐτὸν καὶ οὐτό. Universale dico, quod omni inest, per se, & quatenus tale: *Id est*: *R. ut homo est rationalis.*

Demonstr. est duplex.

Tū dīti, DEMONSTRATIO PROPTER QUID, quando accidens proprium subjecto inesse ostenditur per causam proximam: *ut O. rationale est docile. O. homo est rationalis. E. O. homo est docilis.* Dicitur etiam demonstratio potissima, item a priori.

Tū dīti, DEMONSTRATIO QUOD vel **QUIA**, quæ est, **duplex** *Una*, cum ex effectu proximo demonstratur causa: *ut O. docile est rationale. O. homo est rationalis.* Hæc dicitur demonstratio a posteriori, item à Signo.

Altera, cum ex causa remota demonstratur effectus: *O. respirans est animal. N. Planta est animal. E. N. planta respiret.*

Scientia cur sit, quam
parit Demonstratio
prout est Demonstratio. Hic 2. not. sunt

TRACTATUS I. PARTIS PROPRIAÆ.

Caput. IV. De Proprietatibus Demonstrationis.

- I. Demonstrationis principia sint propria. Ergo
1. Non sint aliena. εὐ ἀγαθοὶ διεῖπον μεταβάσεα δεῖξαι. 1. post. Anal. c. 7. Non licet in demonstrationibus de genere in aliud genus migrare.
 2. Non sint communia. εἰ διεῖπον διαδικασίας ἀπλῶς, οὐδὲ οὐδὲ τῷ στόιχῳ αρχῶν. ibid. Non licet demonstrare unum quodque simpliciter, nisi ex propriis principiis.
- II. Demonstratio non est rerum fortuitarum. Τοῦ δὲ διατομῆς τούτης εἰ διατομὴ δεῖξεως. 1. post. Anal. c. 25.
- III. Demonstratio est rerum sub sensum cadentium, sed universalium & perpetuarum.
- IV. In Demonstratione est finitus processus; Id est, devenire debemus ad principia prima, intermedia, & indemonstrabilia qua amplius probari non possunt.
- V. Demonstratio in primo modo primæ figuræ optimè firmatur. Τῷ χηράτῳ θεσμονικὴ μάλιστα τὸ πρῶτὸν εἶδος. post. Anal. c. 11. Figurarum maxime ad scientiam comparandam accommodata est prima.
- VI. Demonstratio universalis est nobilior particulari, & affirmativa præstat negativa, & ostensiva nobilior est ducente ad impossibile.

Caput V. De Effectis & Fructibus Demonstrationis.

- Effecta fructus Demonstrationis sunt
1. Quid sit? R. Εἰπιστὰς διώμενα ἴκαστον ἀπλῶς, οὖταν τινί τιντιανά ποιώμενα γνώσκειν, οὐ λοιπὸν πράγματι διεῖπον εἰδέχεσθαι τὸ διλλογικόν εἶχεν. 1. post. Anal. c. 2. Scire putamus unamquamque rem simpliciter, cum putamus causam cognoscere, propter quam res est, ejus rei causam esse, nec posse eam aliter se habere. Id est, Scientia est cognitio causæ, propter quam res est, & quod aliter res illa se habere nequeat.
2. Opposita Scientia quæ sunt
1. Opinio, quæ 1. Subjetto: Scientia est rerum necessaria differt à Scientia
 2. Ignorantia quæ 2. Modo: Scientia est constans; Opinio verò contingentium.
- Katά δοκίμων, Secundum negationem, quæ est mera scientiæ privatio.
- Katά διάθεσιν, Secundum pravam dispositionem, quæ est falsa persuasio, qua quis deceptus scire se putat, quod ignorat.

Scientia seu cognitio quid sit, quam parit Demonstratio, quatenus converti potest in Definitionem, de qua vide Cap. 6.

Methodus. Vide Cap. 8.

TRACTATUS I. PARTIS PROPRIÆ.

Caput IV. De Divisione.

I. Quid sit? R. DIVISIO est oratio, qua totum in suas partes dividitur: ut hominis alia pars corpus, alia pars anima. Totum quod dividitur & à quo incipit divisio, *Divisum* appellatur: Partes vero, in quas divisio finitur, *Membradividentia* vel *divisio* dicuntur.

NOMINIS, quā distinguitur multiplex significatio termini *quivoci*, ut *nomen canis* aliquando significat *animal latrans*, aliquando *situs celeste*. Dicitur, *distinctio*.

1. *Totius integralis*, qua totum integrale distribuitur in partes integrantes: ut *hominis alia pars caput, alia brachia, alia ventre, &c.* Dicitur *divisio*.

REI, quæ
Triplex

2. *Totius essentialis*
quæ vel

Realis seu Physica, quā totum *essentialiale* dividitur in *materiam & formam*.
Rationis sive Metaphysica, quā totum *essentialiale* dividitur in *genus & differentiam*.

3. *Totius Universalis*, quæ potiss. est *quadruplex*:

1. *Generis in species*: ut *animalium aliud homo, aliud brutum*. Huc pertinet *divisio* *speciei* in *individua*, *Differentiae in species* vel *individua*, *Generis in differentias*, *Differentiae in differentias*.

2. *Accidentis in subjecta*: ut *alborum aliud lillum, aliud nix*.
3. *Subjecti in accidentia*: ut *hominum alii probi, alii improbi*.
4. *Accidentis in accidentia*: ut *dulcium aliud album, aliud flavum*.

Investigatio
quæ fit
per DI-
VISIO-
NEM,
de qua 3.
not.

II. Quotuplex
sit? R. *Duplex*

DEFINITIONIS notandum

1. *Divisum* debet plus continere quam singula membra dividentia sc, *separatim sumpta*.
2. *Divisum* debet adæquari membris dividentibus simul sumptis. Id est: *Divisio non sit latior vel angustior diviso*.
3. Omnia membra dividentia debent inter se pugnare. Ideft, unum sub altero non continetur.
4. *Divisio* sat in membra proxima.
5. Membra dividentia sunt pauca.

De Ærina ipsa, Vide cap. 7.

TRACTATUS I. PARTIS PROPRIÆ.

29

Caput VII. De Definitione.

De DEFINITIONE III. not.

I. Quid sit? R. Ορισμός τούτης τῆς τις. 2. post. Anal. c. 10. DEFINITIO est oratio explicans quid res sit: ut hæc oratio, Animal rationale, respectu hominis. DEFINITUM est id, quod oratione explicatur: ut Homo respectu bujus orationis: animal rationale.

NOMINIS, quæ alicujus vocis significationem exponit: ut *Eclipsis Luna*, est ejus deliquium seu defectus. Dicitur alias Definitio quid nominis.

II. Quotuplex sit?

R. vel

REI, de qua not.

1. Quid sit? R. Ορισμός λόγου, οὗ τὸ τι λογίας σημαίνεται. Topic. Cap. 5. Definitio est oratio, quæ rei essentiam seu naturam explicat. Dicitur alias Definitio quid rei.

Physica, quæ datur per materiam & formam: ut homo est quoddam compositum ex corpore & anima.

2. Quotuplex? R. est vel

Definitio propriæ dicta seu essentia-

lis, quæ est vel

Metaphysica sive Logica, quæ datur per genus & differentiam: ut homo est animal rationale.

Descriptio quæ vel

Causalis, quæ datur per causam externam: homo est animal creatum ad fruendum aeternâ beatitudine. Causæ externæ sunt Efficiens & Finis.

Per genus & proprietatem convertibilem cum definito: ut homo est animal risibile.

Noncausalis, quæ datur vel

Per genus & plura accidentia, quæ simul collecta cum definito convertuntur: ut homo est animal bipes impume.

III. Regulae five Leges

1. Definitum non potest ingredi suam definitionem: quia definitio debet esse clarior definito.

2. Definitio debet esse convertibilis cum definito: Id est, non debet magis vel minus latè patere. Definitio non sit latior, vel angustior definito.

3. Definitio nihil contineat superfluum. Id est, nihil præter ea, quæ necessaria sunt, ut definitio sit convertibilis cum definito; nisi forte illa non essent satis clara: tunc enim, quod illis majoris explicationis gratia addetur, non erit superfluum. Lib. 6. Top. c. 2. Id dicitur super esse, sive redundare in definitione, quo sublatto, ea quæ remanet oratio satis aperte rem declarat.

4. Sermo definitionis debet esse proprius, perspicuus, & sine ambiguitate significans.

E

TRACTATU SI PARTIS PROPRIÆ.

Caput VIII. De Methodo.

Quid sit? R. METHODUS est instrumentum Logicum ad rerum cognitionem facilius assequendam utile.

Cum illatione, seu Methodus propriæ sic dicta, *Synthetica*, quæ est Demonstratio quæ est ipsa Demonstratio. Estque vel *Analytica*, quæ est Demonstratio

De METHODO II. not.

11. Quotuplex sit?
R. Methodus est vel

Sine illatione, quæ dicitur ORDO, de quo not.

1. *Quid sit?* R. Ordo est habitus intellectus instrumentalis, quo res in disciplinis per tractandas ante vel post collocamus, ob meliorem illarum cognitionem.

Syntheticus, qui progreditur à principiis ad principia-
ta. *Hic Locum habet in Scientia*.

2. Quotuplex sit?
Resp. vel

Analyticus, qui à notione finis ad media, per quæ finis acquirirur, pro-
greditur. *Hic Locum ha-
bet in disciplinis practi-
cis*.

Universalis qui to-
tam aliquam dis-
ciplinam respi-
cit: Estque vel
Particularis, qui tantum partem aliquam dis-
ciplinæ respicit.

1. Generalia præcedant & sequantur particula-
ria.

2. A facilitioribus, quantum fieri potest ad diffici-
liora, fiat progressus.

3. Pars nulla desit, superfluit, inutiliter repe-
tatur.

4. Partes disciplinæ non tantum suo loco po-
nuntur, sed etiam idoneis transitionibus con-
nectantur.

5. Quod alicubi implicitè, positum & alio con-
siderandi modo, alibi evolvi potest explici-
tè, & diverso considerandi modo sine Tauto-
logia. *Non enim Barologia ex nudis ver-
bis estimare, aut scientias ex literis aut syllabia
metiri debemus.*

6. Nihil ab objecto vel fine disciplina sit alienum.

TRACTATUS II. PARTIS PROPRIÆ.

De Syllogismo Topico.

Caput I. De Syllogismo Topico.

I. Quid sit? SYLLOGISMUS TOPICUS? R. Συλλογισμὸς διαλεκτικὸς ὁτινός, οὐ τοιχὸς συλλογισμός. 1. Top. c. 1. Syllogismus dialecticus seu Topicus est, qui ex probabilitibus concludit. Id est, cujus præmissæ sunt probabiles tantum: ut O. mater diligit filium. Hec est mater. E. Hec diligit filium.

II. Quid sint PROBABILIA? R. Εὐδοξία ὁτινός, τὰ δοκεῖται πᾶσιν ἢ τοῖς πλεῖστοις, ἢ τοῖς σοφοῖς. Καὶ τέτοις, ἢ τοῖς πᾶσιν, ἢ τοῖς πλεῖστοις, ἢ τοῖς μάλιστα γνωριμοῖς, καὶ εὐδοξίαι. Probabilia sunt, quæ videntur omnibus aut pluribus, aut sapientibus, atque his vel omnibus, vel pluribus, vel spectatisimis: ut parentes sunt honorandi.

Minor Terminus, est Species, de qua probabiliter aliquid enunciatur.

<i>Remota</i> , sunt tres termini	<i>Major Terminus</i> , sive prædicatum Topicum est quadruplex.	<i>Genus, sub quo comprehen-</i> <i>ditur differentia.</i>
---	--	---

Definitio.

Proprium.

Accidens.

III. Partes Syllo-
gismi Topicis,
quæ sunt

Medium Terminus, seu Argumentum est inventum probabile ad faciendam fidem.

<i>Propinqua</i> , quæ sunt	<i>Problema</i> , de quo probabiliter differitur: ut an Mundus sit eternus.	<i>Propositiones</i> , ex quibus de problemate adhibito argumento probabiliter differitur.
--------------------------------	--	---

IV. Locis, ex quibus desumitur argumentum. Vide cap. 2.

Caput III. De Locis Topicis in genere.

I. Quid sint? LOCUS est Sedes argumenti; vel LOCUS est id, unde ad propositam quæstiōnem conveniens trahitur argumentum.

Maxima, quæ est proposicio per se nota fidem aliis subministrans: vel *Maxima* sive *Axioma* est proposicio generalis per se nota, per quam multa argumenta probantur.

II. Quotu-
plices. R.
Locus est
Duplex

*Differentia Maxi-
ma* quæ est re-
ceptaculum plu-
riū maximarū.
Hic Locus est vel

Artificialis, qui continet
argumenta arte qua-
dam ex ipsa quæstiōne
desumpta. Estque,

Inartificialis, qui continet argumenta extrinsecus assumpta;
ut *Testimonium* c. 7.

Internus, qui continet argumenta
ex re ipsa desumpta, cap. 3.

Conjunctus, qui continet argumen-
ta desumpta ab iis, quæ cum re
ipsa cohærent. c. 4.

Disjunctus, qui continet argumenta
desumpta ab iis, quæ à re ipsa se-
juncta sunt, c. 6.

TRACTATUS II. PARTIS PROPRIÆ.

Caput III. De Loci Internis,

- Loci Interni sunt III. Locus.*
I. DEFINITIONIS.
<i>Eius maxime sunt haec:</i>	1. Quicquid convenit definitioni, convenit & definito: & quicquid non convenit definitioni, non convenit definito.
2. Cuiconvenit definitio, eidem convenit definitum & cui non convenit definitio, ei nec definitum.
3. Si definitio definitioni convenit, etiam definitum definito convenit: Et si non convenit definitio definitioni, nec definitum definito convenit.
II. DESCRIPTIONIS. Hic locus easdem habet maximas, quas Locus definitionis, mutato saltem nomine <i>Definitionis</i> in nomen <i>Descriptionis</i> .	
III. NOTATIONIS, quando medius Terminus sumitur à Nominе. <i>Eius haec est Maxima;</i>
De quocunque dicuntur aut negantur Notationes, de eodem quoque notata dicantur aut negantur, & contra.	

Caput IV. De Loci Conjunctis.

- Loci Conjuncti sunt VIII LOCUS.*
I. CONJUNCTORUM, quæ sunt nomina & verba ita affecta inter se, ut alterum ab altero denominative ducatur. <i>Eorum Maxima haec est:</i> Cum quo cohaeret unum conjugatorum cohaerent & reliqua; Et cum quo non cohaeret unum, nec reliqua.	1. Posito Toto Integrali ponuntur omnes partes necessariae.
2. Sublato Toto Integrali, aliqua faltem pars tolli potest.						
II. TOTIUS,
<i>quod est triplex:</i>	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 40%;"> Integrale: <i>Eius haec sunt Maxima:</i> </td> <td style="vertical-align: top; width: 60%;"> 1. Posito toto Essentiali, omnes partes essentiales ponni necessitate est.
2. Sublato toto essentiali, omnes partes essentiales tolli necessitate est. </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Essentiale. <i>Eius haec sunt Maxima:</i> </td> <td style="vertical-align: top;"> 1. Posito toto Universali vel Genere, ponitur aliqua pars subjecta vel species sed in determinate.
2. Sublato toto universalis, tolluntur omnes partes subjectae. </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Universale. <i>Earum Maxima sunt haec:</i> </td> <td style="vertical-align: top;"> 1. Positis omnibus partibus integrantibus (inter se unitis & aptè dispositis) ponitur Totum.
2. Sublata quacunque parte integrali, tollitur Totum, ut integrum est. </td> </tr> </table>	Integrale: <i>Eius haec sunt Maxima:</i>	1. Posito toto Essentiali, omnes partes essentiales ponni necessitate est.
2. Sublato toto essentiali, omnes partes essentiales tolli necessitate est.	Essentiale. <i>Eius haec sunt Maxima:</i>	1. Posito toto Universali vel Genere, ponitur aliqua pars subjecta vel species sed in determinate.
2. Sublato toto universalis, tolluntur omnes partes subjectae.	Universale. <i>Earum Maxima sunt haec:</i>	1. Positis omnibus partibus integrantibus (inter se unitis & aptè dispositis) ponitur Totum.
2. Sublata quacunque parte integrali, tollitur Totum, ut integrum est.
Integrale: <i>Eius haec sunt Maxima:</i>	1. Posito toto Essentiali, omnes partes essentiales ponni necessitate est.
2. Sublato toto essentiali, omnes partes essentiales tolli necessitate est.						
Essentiale. <i>Eius haec sunt Maxima:</i>	1. Posito toto Universali vel Genere, ponitur aliqua pars subjecta vel species sed in determinate.
2. Sublato toto universalis, tolluntur omnes partes subjectae.						
Universale. <i>Earum Maxima sunt haec:</i>	1. Positis omnibus partibus integrantibus (inter se unitis & aptè dispositis) ponitur Totum.
2. Sublata quacunque parte integrali, tollitur Totum, ut integrum est.						
III. PARTIUM, quæ sunt triplex.	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 40%;"> Essentiales. <i>Earum Maxima sunt haec:</i> </td> <td style="vertical-align: top; width: 60%;"> 1. Positis partibus essentialibus, ponitur Totum esse essentiale.
2. Sublatâ una parte essentiali tollitur Totum. </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Subjectivæ. <i>Earum Maxima sunt haec:</i> </td> <td style="vertical-align: top;"> 1. Posita quacunque parte subjecta, ponitur Totum: vel posita specie, ponitur Genus.
2. Sublatis omnibus partibus subjectis, tollitur Totum. </td> </tr> </table>	Essentiales. <i>Earum Maxima sunt haec:</i>	1. Positis partibus essentialibus, ponitur Totum esse essentiale.
2. Sublatâ una parte essentiali tollitur Totum.	Subjectivæ. <i>Earum Maxima sunt haec:</i>	1. Posita quacunque parte subjecta, ponitur Totum: vel posita specie, ponitur Genus.
2. Sublatis omnibus partibus subjectis, tollitur Totum.		
Essentiales. <i>Earum Maxima sunt haec:</i>	1. Positis partibus essentialibus, ponitur Totum esse essentiale.
2. Sublatâ una parte essentiali tollitur Totum.						
Subjectivæ. <i>Earum Maxima sunt haec:</i>	1. Posita quacunque parte subjecta, ponitur Totum: vel posita specie, ponitur Genus.
2. Sublatis omnibus partibus subjectis, tollitur Totum.						
IV. CAUSARUM.
V. EFFECTORUM.
VI. ANTECEDENTIUM.
VII. CONSEQUENTIUM.
VIII. ADJUNCTORUM.	<i>Vide cap. 5.</i>						

TRACTATUS II. PARTIS PROPRIÆ.

33

*Caput V. De Loci, Causarum, Effectorum, Antecedentium, Consequentium
& Adjunctorum.*

<i>Sequuntur reliqui loci conjuncti: LOCUS.</i>	<p>CAUSARUM,
qua sunt Materia ex qua res est.
quatuor Eius Maxima sunt</p>	Efficiens, à qua aliquid fit. Eius Maxima sunt haec:	1. Posita causa proxima sufficienti & non impedita in actu, ponitur effectus, & sublata causa tollitur effectus. 2. Qualis causa, talis est effectus, <i>Valeat in unibocis.</i> 3. Quicquid est causa causæ, etiam causa causati, <i>Valeat si causa & effectus necessario à se in vicem dependeant.</i> 4. Posita causa conservante res salva esse potest. 5. Posita causa corruptente non impedita sequitur corruptio. 6. Cujus generatio per se bona, ipsum bonum, cuius mala, ipsum malum. 7. Cujus corruptio per se bona, ipsum malum; cuius mala, ipsum bonum.
			1. Posita materia fieri potest Effectus. Supple, <i>quantum est ex parte materia.</i> 2. Sublata materia (<i>necessaria</i>) non potest fieri effectus. 3. Sublata materia permanente tollitur effectus. 4. Si materia transiens non fuerit, non est effectus.
			1. Positâ causâ formalî ponitur effectus. Supple, <i>si sit conjuncta materia.</i> 2. Sublatâ causâ formalî, tollitur effectus. 3. Cujus forma præstantior, ipsam præstantius.
			1. Cujus Finis bonus, ipsum bonum; cuius malus, ipsum malum. 2. Obtento fine cessant media; <i>nisi tamen iisdem mediis conservandus sit.</i> 3. Posita intentione finis, eligenda sunt media.
			1. Posito effectu necesse est causam esse vel fuisse. 2. Quorum effectorum efficientia bona sunt, ipsa sunt bona, & quorum mala, ipsa mala.
			<p>ANTECEDENTIUM
Antecedens est duplex</p>
			<i>Unum; ex quo necessariò sequitur aliud, sive ratione attributionis; sive ratione temporis; Eius haec est maxima;</i> Posito antecedente, necesse est poni consequens.
			<i>Alterum, quando necessariò dandum, si aliud dandum, Eius haec est Maxima;</i> Sublato antecedente necesse est tolli consequens.
			<p>CONSEQUENTIUM.
Consequens est duplex:</p>
			<i>Unum, quod necessariò ex alio sive ratione attributionis, sive ratione temporis sequitur. Eius haec est Maxima;</i> Sublato consequente, necesse est, ut tollatur antecedens.
			<i>Alterum, quod necessariò requirit antecedens. Eius haec est Maxima;</i> Posito consequente, necesse est poni antecedens.
			ADJUNCTORUM seu CIRCUMSTANTIUM, quæ cum re quidem cohærent, sed tamen non necessario. <i>Eorum haec est maxima.</i> Qualia sunt circumstantia, talem verisimile est res esse, quam circumstant.

E 3

TRACTATUS II. PARTIS PROPRIÆ.

Caput VI. De Loci Disjunctis.

I. SIMILIUM, quæ analogiam quandam inter se habent. *Eorum Maxima hæc est:* Similium eadem est ratio. *Vel:* De similibus idem esto iudicium.

Rei, qua duæ rēs inter se in exsuperantia conferuntur. Ejus maxima non nulla sunt:

II. COMPARTORUM Comparatio est, duplex:

Probabilitas, qua duo in probabilitate inter se conferuntur. Eſq;

III. DISSIMILIUM, quæ nullam inter se analogiam habent. *Eorum Maxima hæc est:* Dissimilibus dissimilia convenient.

IV. OPPOSITORUM. *Eorum Maxima generales sunt*

1. De quo affirmatur unum oppositorum, de eo negatur alterum.
2. Quot modis sumitur unum oppositorum, tot modis etiam alterum.
3. Oppositorum, in quantum sunt opposita, opposita est ratio.
4. Opposita juxta se posita magis elucentur.

V REPUGNANTIUM. *Eorum Maxima hæc est:* Cui convenit unum ex repugnantibus, non convenit alterum, vel reliqua.

1. Quod sua natura tale est, magis tale est, quam quod per participationem.
2. Quod propter se experitur præstantius est eo, quod propter aliud.
3. Quod simpliciter omnibus bonum est melius est, quam quod alicui tantum.

PARIUM, quæ parem probabilitatem habent. *Eorum maxima hæc est:* Si data propositio vera est, aut falsa, ea etiam, quæ æque probabilis, vera erit aut falsa.

MAJORUM, quæ majorem probabilitatem habent. *A majori ad minus argumentamur tantum negatiæ, juxta hanc maximam:* Si id non inest, quod magis videtur inesse, neque id inerit, quod minus videtur inesse.

MINORUM, quæ minorem probabilitatem habent. *A minori ad maius argumentamur affirmatiæ tantum, juxta hanc Maximum:* Si id inest, quod minus videtur inesse, etiam inerit, quod magis videtur inesse.

Loci DISJUNCTI sunt quinque: LOCUS

Caput VII. De Loco Authoritatis.

DIVINUM. *Eius haec sunt Maxima*

1. Dato testimonio divino res certa est.
2. Testimonium divinum præponendum est humano.
3. In articulis fidei & affirmatiæ & negatiæ concluditur autoritate divina.

HUMANUM. *Eius haec sunt Maxima*

1. Probato artifici in arte est credendum, nisi bel manifesta ratio, bel experientia, bel alius artifex æquè peritus contrarium testetur.
2. Plurimorum testimonium præfertur testimonio paucorum.
3. Ex humana authoritate negative argumentari non licet.

TRACTATUS III. PARTIS PROPRIÆ.

xx

De Syllogismo Sophistico.

Caput I. De Syllogismo Sophistico in genero.

I. Quid sit? R. Εριστικὸς δέ ἐστι συλλογισμὸς, ὁ ἐπι φαινομένων ἐν σόλοξε, μὴ ὄντων δέ.
Καὶ εἰς ἐνδόξων, οὐ φαινομένων ἐνδόξων φαινόμενος. Top. cap. i. Litigiosus est
Syllogismus ex iis, quæ videntur probabilia, non sunt autem, vel qui ex probabilibus, ex
iis, quæ videntur probabilia, est apparens. Id est, Syllogismus litigiosus sive Scholastici-
cus est, qui habet præmissas tantum apparenter probabiles, vel consequentiam apparen-
ter tantum probabilem vel utrumque. Ad sōφισμα revocatur autem Λευδογράφημα.
Syllogismus pseudographus est, qui fit ex propriis disciplinæ sumptionibus non veris. Id est,
qui constat principiis alicujus scientiæ male intellectis.

Materia tantum. ut quicquid non caret oculis, habet oculos.
Lapis non caret oculis. E. Lapis habet oculos.

II. Quotuplex sit? R. Triplex, peccat enim vel in Formia tantum: ut, O. mater diligit filium. O. pater diligit filium. E. O. pater est mater.
Utraque: Id est, materia & forma simul; ut Quicquid non perdidisti habes. Sed aurum habes. E. aurum non perdidisti.

1. Εὐχα. REDARGUTIO. Meta Redargutionis est prænegatio concessio, vel praconcessio negatio in eadem disputatione: ut, si re-
spondens negaverit, dormientem videre, & postea cogatur concedere, quia dormiens habet visum.

2. Φεύδο. FALSUM. Meta falsi est concessio manifestè falsi, vel
negatio manifestè veri: ut si cogatur respondens admittere hominem
habere alas, quia eas non amisit.

3. Παράδοξον. INOPINABILE. Meta inopinabilis est concessio ejus, quod communī hominum opinioni repugnat, vel saltem cir-
cumstantium: ut si apud imperitos Sophista cogeret respondentem
admittere Solem esse majorem rotaterra, apud peritos veromino-
rem.

4. Σολοκεισμός. SOLOECISMUS. Meta solœcismi est incongrua locutio: ut si respondens cogatur admittere hanc locutionem. O.
mulier est sensitivus, propter hoc argumentum: O homo est sensitivus.
O mulier est homo. E. O. mulier est sensitivus.

5. Αδολεξία. NUGATIO. Meta Nugationis est lejusdem vocis
inutilis respectio: ut, si quis cogatur sic loqui: Aliquis natus
est natus simus, ubi inutiliter natus repetitur, propter hoc argumen-
tum: O simus est natus simus. Aliquis natus est simus, E. aliquis na-
tus est natus simus.

IV. Elenchi Sophisti seu Fallacie. Vide cap. 2.

V. Ratio solvendi Elenchos Sophisticos. Vide cap. 3.

TRACTATUS I. PARTIS PROPRIÆ.

Caput I. De Fallaciis.

- FALLACIE vel sunt**
- τέλος λέξεως.** Extra dictio nem
Earum sunt se-
ptem.
- Ομωνυμία.** FALLACIA ÆQUIVOCATIONIS quando vox æquivoca
æquivocè sumitur; ut, O. canis latrat. Sidus cœlestis est canis, E. Sidus cœlestis
latrat.
- Αμφιβολία.** FALLACIA AMPHIOBLIAE, quando oratio in vario sensu
accipitur: ut, Qui arat littus, scindit terram, Qui operam perdit, arat littus.
E. qui operam perdit, scindit terram.
- Συνθεσις.** FALLACIA COMPOSITIONIS, quando conjunctim accipiuntur,
quæ divisim erant accipienda.
- Διαίρησις.** FALLACIA DIVISIONIS, quando divisim accipiuntur, quæ
conjunctim erant accipienda: ut, duo & tria sunt paria & imparia. Duo &
tria faciunt quinque. E. Quinque sunt paria & imparia.
- Προσῳδία.** FALLACIA ACCENTUS, quando diversitas, est in compositione
vocis, spiritu, litera quantitate, gestu orationis, tono &c. ut si sumatur quies,
pro, quies: aera probara: equus, pro equus.
- Σχήμα λέξεως.** FALLACIA FIGURÆ DICTIONIS, quando aliquid aliqui propter similitudinem dictionum tribuitur, quod tribendum non erat: ut
fons est generis masculini, E. & frons. Huc referuntur etiam fallaciæ ex con-
fusione divisorum predicatorum.
- Παρὰ τὸ συμβεβηκός.** FALLACIA ACCIDENTIS, quando alicui per
se tribuitur id, quod ei per accidens tantum competit. ut, si binum malum
voce per se, quia homines reddit insanos.
- Παρὰ τὸ πὴ οὐ απλῶς λεγόμενον.** FALLACIA A DICTO SECUN-
DUM QUID AD DICTUM SIMPLICITER, quando id, quod saltem
secundum quid verum est, accipitur simpliciter; ut *imago est homo pictus*,
E. est homo.
- Παρὰ τὴν τὰς ἐλεγχές ἀγνοεῖν.** FALLACIA IGNORATIONIS
ELENCHI, quando pro veris contradictoriis habentur, quæ tamen non
sunt: ut *cælum tegit omnia*. E. *seipsum tegit*.
- Παρὰ τὸ ἀρχῆ λαμβάνειν.** FALLACIA PETITIONIS PRINCIPII,
quando probatur idem per idem, vel per aliud obscurius aut æquè obscu-
rum: ut *eras erit equinoctium, quia noctis diei æquabitur*.
- Παρὰ τὸ επόμενον.** FALLACIA CONSEQUENTIS, quando converti
existimamus ea, quæ converti non possunt: ut *O. homo est animal*.
- Παρὰ τὸ αἱτιον τὸ αἱτιον.** FALLACIA SECUNDUM NON CAU-
SAM UT CAUSAM, quando falsitas conclusionis, proveniens ex una
præmissa falsa, attribuitur alteri præmissæ veræ, quæ causa non est: ut *ex-
terminandus est usus pecuniae, quia homines a cari pecunia aburuntur*.
- Παρὰ τὰ τὸ πλεῖστη ἴρωτήματα τὸ ποιεῖν.** FALLACIA SECUNDUM
PLURES INTERROGATIONES, quando ad plures interrogaciones
petitur responsio una, tanquam si esset una interrogatio: ut *si petat So-
phista, homo & lapis suntne animalia?*

Generalis. Quintupliciter responde-
ri potest

Specialis,
Hic con-
sideran-
dæ sunt

*Fallaciæ extra
dictionem*

- Caput III. De Solutione Fallaciarum*
1. Per INFICIATIONEM, cum vel ambas præmissas, vel alterutram re-
jicimus, earum probationem (*si opus est*) petentes.
 2. Per DISTINCTIONEM, cum alterutram præmissarum, vel ambas
ambiguas esse ostendimus.
 3. Per INSTANTIAM, quando universali propositioni singularem, con-
trariam opponimus.
 4. Per CONCESSIONEM, quando totum argumentum concedimus tan-
quam id, quod nobis non obest.
 5. Per INVERSIONEM, quando argumentum contra nos allatum in ad-
versarium retorquemus,
 1. *Elenchus Äquivocationis & Amphibolie* solvuntur per distincio-
nem, ostendendo ambiguatem.
 2. *Elenchus Compositionis & Divisionis* solvuntur separando sensum di-
visum à composito, & ostendendo, uter verus sit vel non.
 3. *Elenchus Accentus* solvitur distinctione, ostendendo accentus vel
scripturæ diversitatem.
 4. *Elenchus Figuræ dictionis* solvitur ostendendo diversitatem inter
ea, quibus eadem accedere videbantur,
 1. *Elenchus Accidentis* solvitur distinguendo inter id, quod alicui
per se. & quod per accidens convenit.
 2. *Elenchus à dicto secundum quid ad dictum simpliciter* solvitur
distinguendo id, quod est simpliciter, ab eo, quod est secundum
quid sive ex parte verum.
 3. *Ignoratio Elenchi* solvitur ostendendo defectum veræ oppositio-
nis secundum regulas illius.
 4. *Petitio Principii* solvitur ostendendo vanitatem seu nullitatem
probationis.
 5. *Elenchus consequentis* solvitur negando consequentiam & ad-
dendo rationem, cur propositio converti non possit.
 6. *Elenchus secundum non causam ut causam* solvitur negando
causam falsam, & adducendo causam veram.
 7. *Elenchus plurium interrogationum* solvitur non respondendo
una responsione ad plures interrogations, sed distincte ad
singulas.

N O T A.

*Ne usitata Peripateticorum methodus interrumperetur
ex Dialectica Philippi Du Trieu duos Tractatus, quorum 1. de
Terminorum Varietate. 2. de Suppositione, sub finem adjicere
placuit.*

1. Quid

F

De Terminorum Varietate.

I. Quid sit? R. TERMINUS est, in quem resolvirur propositio, ut prædicatum, & de quo id prædicatur. Subjectum & prædicatum vocantur Termini, quia sunt extrema propositionis. Hinc Copula non est Terminus, quia non est extremum, sed inter extrema ponitur.

De TERMINO SIMPLICI III. not.

II. Quotuplex sit?
R. Terminus est

SYNCATEGOREMATICUS, est vox, quæ per se nihil significat, alias tandem juncta illis certum significandi modum tribuit: ut Omnis, nullus, utinam, &c.

1. vel CATEGOREMATICUS, est vox, quæ per se aliquid significat, nec ullum includit syncategorema: ut homo.
MIXTUS, qui categorema & syncategorema includit: ut nemo: continet enim significationem harum duarum vocum; nullus homo.

VOCE TANTUM, est unica dictio pluribus æquivalens: ut nemo æquivalet his duabus, nullus homo.

SIMPLEX, SIGNIFICATIONE TANTUM, qui componitur quidem ex pluribus dictionibus; sed quæ significatione uni æquivalent: ut corpus animatum &c. Hic Terminus absolute à Dialecticis vocatur Simplex.

2. vel VOCE & SIGNIFICATIONE SIMUL, qui est una dictio simplicis significationis: ut homo,

COMPLEXUS, VOCE TANTUM, idem est, quod simplex significatione tantum: ut corpus animatum.

qui sic dici tur Tripliciter: SIGNIFICATIONE TANTUM, idem est, quod simplex voce tantum: ut nemo.

3. vel VOCE & SIGNIFICATIONE SIMUL, qui componitur ex pluribus dictionibus habentibus etiam compositam significationem: ut, homo a/bus.

ABSTRACTUS, qui significat solam formam, non autem subjectum: ut albedo, tantum enim significat albedinem quæ est forma, non autem rem affectam albedine, quæ est subjectum. FORMA hic est omne illud, quod alteri aliquam determinationem seu appellationem tribuit: ut albedo respectu lactis est forma. SUBJECTUM hic est omne illud, quod ab altero aliquam denominationem seu appellationem suscipit: ut lae respectu albedinis, quia ab illa suscipit denominationem albi.

4. CONCRETUS, qui formam & subjectum significat. Estque vel DENOMINANS INTRINSECE, qui tribuitur ei, in quo non est forma per ipsum significata: ut album.

DENOMINANS EXTRINSECE, qui tribuitur ei, in quo non est forma per ipsum significata: ut visceris, vel visum esse. Talia sunt omnia verba & participia passiva significantia actiones animæ: Item pleraque verba & participia activa significantia alias actiones: ut illuminans, &c.

4. Vide pag. 59.

De Terminorum Varietate.

39

Terminus generaliter acceptus est

CONNOTATIVUS, qui significat formam quasi adjacentem *ut album. &c.* Significare formam quasi adjacentem est significare adjective. Itaque sola adjectiva sunt connotativa; vel quae significant per modum adjectivorum; *ut dominus, & serbus &c.* Terminus connotatus duplex habet significatum, MATERIALE, quod est subjectum formæ nomine connotativo expressæ; Hoc significatur in recto. Et FORMALE, quod est forma nomine connotativo expressa; Hoc significatur in obliquo, id est, in explicatione termini significantis ponitur in casu obliquo,

ABSOLUTUS, qui non significat formam quasi adjacentem: Id est non adjective: *ut homo.*

DENOMINATIVUS, idem est quod connotatus **DENOMINATIVUM** est triplex:

VOCE TANTUM, quod cum aliquo abstracto convenit initio dictionis, sed ab eo differt formaliter significatione: *ut somnolentus, respectu hujus abstracti somnus.*

SIGNIFICATIONE TANTUM, quod cum aliquo abstracto convenit tantum significatione, non voce: *ut probus respectu hujus nominis virtus.*

VOCE & SIGNIFICATIONE SIMUL, quod cum aliquo abstracto convenit significatione, & initio dictionis, sed finali terminatione distinguitur: *ut albus, respectu hujus abstracti albedo.*

Denominans est abstractum respondens termino denominativo, seu connotativo: *ut album* est denominativum, *albedo* denominans. Denominativo & denominanti respondet Denominatum, quod est subjectum formæ, de quo vox denominativa accidentaliter dicitur: *ut corvus* est denominatum *nigri.*

UNIVOCUS, qui pluribus tribuitur in eadem significatione: *ut homo*, comparatione *Johannis & Petri.* Terminum aliquem pluribus tribui in eadem significatione inde cognosci potest, si ei respondeat in mente idem conceptus, id est, si ejus significatum eodem semper modo concipiatur, quod sit quando eadem explicatio semper illi potest accommodari.

ÆQVIVOCUS, qui pluribus tribuitur in diversâ significatione. Estque vel

PURE ÆQVIVOCUS, qui plura æque primo significat: *ut canis respectu canis domestici & cœlestis.*

ANALOGUS, qui plura non æquè primo significat, sed unum primario, alterum secundario: *ut homo respectu hominis vivi & picti.*

7. Termini ad se invicem comparari possunt quatuor modis:
1. Ut repugnantes: TERMINI REPUGNANTES sunt, qui de se invicem universaliter negari possunt: *ut homo & brutum.*
 2. Ut convertibles. TERMINI CONVERTIBILES sunt, qui universaliter de se invicem affirmari possunt: *ut homo & risibilis.*
 3. Ut magis & minus communes. TERMINI ILLI HABENT SE UT MAGIS ET MINUS COMMUNES, quorum unum potest de altero universaliter affirmari, sed non contra: *ut animal est terminus magis communis quam homo.*
 4. Ut excedentes & excessi, TERMINI ILLI HABENT SE UT EXCEDENTES ET EXCESSI, quorum neuter de altero potest universaliter affirmari vel negari, sed tantum particulariter: *ut homo est albus.*

F 2

I. Quid

De Generibus Suppositionum.

I. Quid sit Suppositio? SUPPOSITIO est usuratio vocis in oratione positæ pro aliquo: ut hic, *Omnis homo est animal*, vox illa *homo* usurpatur pro Johanne, Petro, & reliquis hominibus. Suppositio aliter vocari solet *acceptio vocis*.

II. Unde dicta sit Suppositio? R. Ex eo, quod vox in oratione plerumque supponatur, id est, substituatur in locum alterius, nempe rei per ipsam significatæ: Cum enim, ut ait Aristoteles, res ipsas exprimere: aut in disputationem, aut colloquium adducere non possumus, vocibus loco rerum utimur, & in harum locum illas subrogamus, sicut ad numerandum calculis æneis pro nummis aureis uti mercatores solent. Interdum, tamen vox accipitur pro se ipsa; quo casu non substituitur in locum alterius. Dicitur tamen etiam tunc supponi extensa verbi istius significatione, ad quamcunque vocis acceptiōē.

III. Quotuplex sit?
R. Triplex est generum Suppositio:

MATERIALIS, quæ est acceptio vocis pro se ipsa: ut cum dico, *Homo est dictio dissyllaba, vox homo*, accipitur pro se ipsa, id est, pro ipsamet voce, non autem pro significato. Dicitur etiam *technica* & indicatur duabus notis: Una est articulus græcus *το*, id est, *illud*: ut *το animal*, quasi dicas illa vox *animal*. Altera est particula, ut *li animal*, quæ particula æquivalet articulo græco.

SIMPLEX, quæ est acceptio vocis pro suo immediato significatu tantum: Id est, pro natura communi vel conceptu communi. Ita sumi dicitur Subjectum hujus, enunciationis, *homo est universale*, non enim significatur, quod Johannes vel Petrus vel quispiam aliis homo singularis sit universale, hoc enim falsum esset, sed quod in communi sit universale.

1. Quid sit? R. SUPPOSITIO PERSONALIS est acceptio vocis pro mediato significatu, id est, pro inferioribus vel denominatis. Sic accipitur subjectum hujus propositionis; *Omnis homo est animal*, accipitur enim pro Johanne, Petro, &c. item subjectum hujus, *Omne album est substantia*, accipitur enim pro pariete, nive &c.

2. Regula. Omnis vox, cui præponitur vel proponi potest, manente eodem sensu, aliquod signum, accipitur personaliter.

3. Species suppositionis personalis, quæ passim absolute vocantur Species suppositionis. Vide pag. seq.

IV. Regula. Vidi pag. seq.

B. Quid

De Speciebus Suppositionum.

41

1. Quid sit? R. SUPPOSITIO UNIVERSALIS est acceptio vocis pro inferioribus vel denominatis copulativè enumerandis. id est, per conjunctionem copulativam copulativè sumptam, hoc est, connectentem integras enunciations. Ita sumitur Subjectum hujus propositionis, *Omnis homo est animal*, sic etiam explicatur, *Johannes est animal*, & *Petrus est animal*, &c. ubi conjunctio copulativa & connectit integras enunciations.

UNIVERSALIS ABSOLUTA, ubi nulla intelligitur exceptio.

Universalem de qua 3. not.

2. Quotuplex?
R. Suppositio univers. est

1. vel UNIVERSALIS ACCOMMODA, ubi aliqua intelligitur exceptio: ut hic *Cælum tegit omnia*, sc. præter se.

UNIVERSALIS PRO GENERIBUS SINGULORUM, per quam vox accipitur pro omnibus generibus seu speciebus, non autem pro omnibus individuis. Hoc modo sumitur Subjectum illius propositionis: *Omne animal fuit in arcâ Noe*.

UNIVERSALIS PRO SINGULIS GENERUM, per quam vox sumitur pro omnibus suis individuis.

3. Regula. 1. Subjectum enunciationis universalis affirmativæ sumitur universaliter,
2. Utrumque extremum enunciationis universalis negativæ, & prædicatum particularis negativæ sumitur universaliter.

Copulatam, de qua not.

1. Quid sit? R. SUPPOSITIO COPVLATA est acceptio vocis pro inferioribus vel denominatis copulatim enumerandis. Id est, per conjunctionem copulativam copulatim sumptam; hoc est, non connectentem integras enunciations, sed terminos simplices. Ita sumitur. Subjectum hujus propositionis, *Omnia elementa sunt quatuor*.

2. Regula, Subjectum propositionis, cuius prædicatum est vox numerum significans, sumitur copulatim.

Determinatam, de qua not.

1. Quid sit? R. SUPPOSITIO DETERMINATA est acceptio vocis pro inferioribus vel denominatis disjunctivè enumerandis. Id est, per conjunctionem disjunctivam disjunctivè sumptam, hoc est, connectentem integras enunciations.

2. Regula. Utrumque extremum propositionis particularis aut indefinitæ affirmativæ, & subjectum negativæ, sumitur determinate.

Confusam, de qua not.

1. Quid sit? R. SUPPOSITIO CONFUSA est acceptio vocis pro inferioribus vel denominatis disjunctim enumerandis. Id est, per conjunctionem disjunctivam disjunctim sumptam, hoc est connectentem simplices terminos, non vero integras enunciations.

2. Regula. Prædicatum propositionis universalis affirmativæ sumitur confusè,

In argumentatione non licet mutare genus acceptioñis. Id est, non licet unam & eandem vocem semel accipere materialiter, & semel simpliciter personaliter, &c.

IV. Regula.

2. Non licet procedere à non distributo ad distributum. Id est, non licet aliquem terminum, qui in antecedente non sumitur universaliter, ponere in consequente universaliter sumptum:

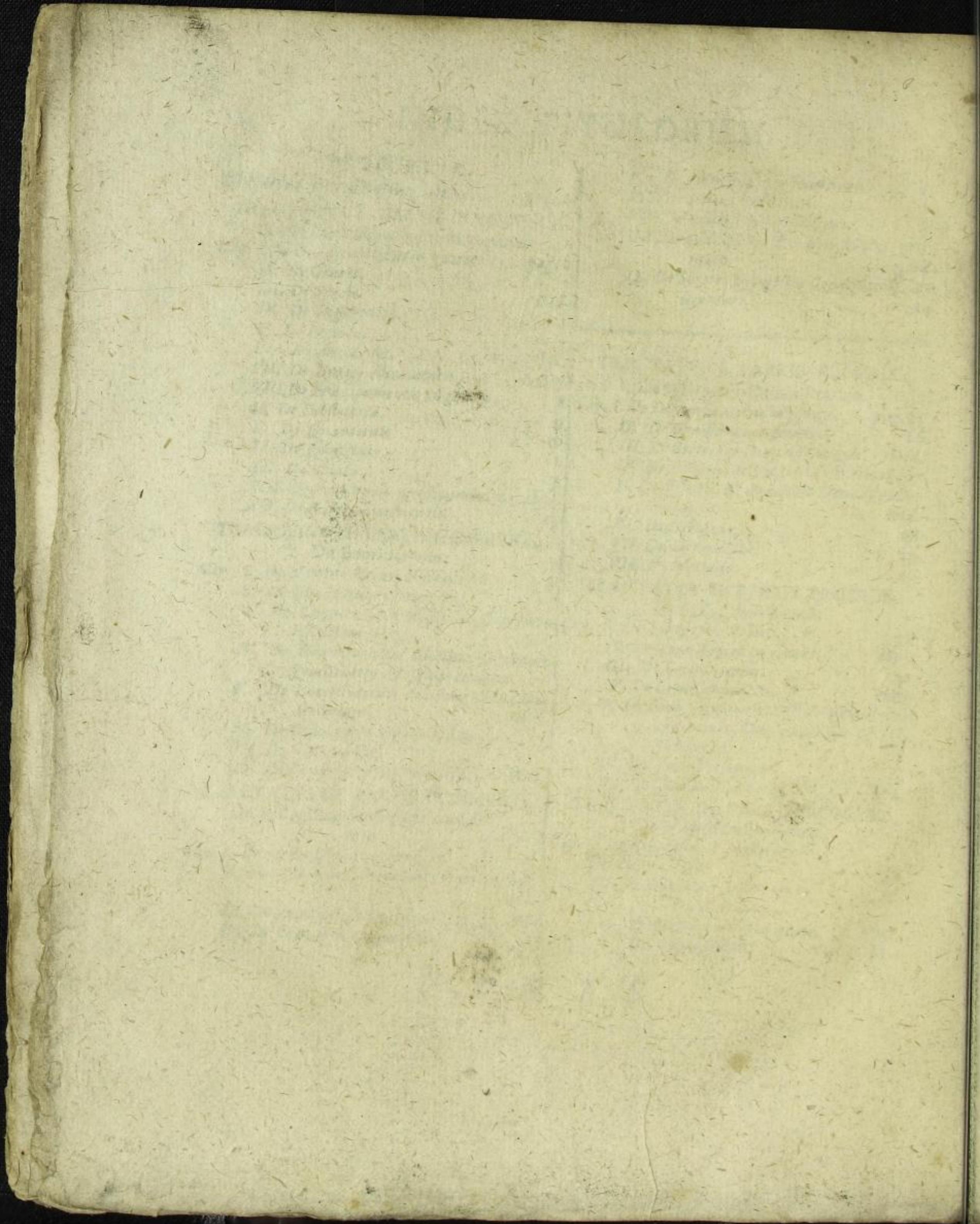
F 3

HM.

INDEX TITULORUM.

PROOEMIVM.	
<i>De Natura & Constitutione Logica.</i>	pag. 1.
TRACTATVS I. PARTIS COMMVNIS.	
<i>De Prædicabilibus & Prædicamentis.</i>	
<i>Cap. I. De Prædicabilibus in genere.</i>	pag. 2
<i>II. De Genere.</i>	3
<i>III. De Specie.</i>	ibid.
<i>IV. De Differentia.</i>	4
<i>V. De Proprio.</i>	5
<i>VI. De Accidente.</i>	ibid.
<i>VII. De Anteprædicamentis.</i>	6. & 7
<i>VIII. De Prædicamentis in genere.</i>	
<i>IX. De Substantia.</i>	8
<i>X. De Quantitate.</i>	9
<i>XI. De Qualitate.</i>	10
<i>XII. De Relatis.</i>	11
<i>XIII. De sex ultimis prædicamentis.</i>	12
<i>XIV. De Postprædicamentis.</i>	13
TRACTATVS II. PARTIS COMMVNIS.	
<i>De Enunciatione.</i>	
<i>Cap. I. De Nomine, Verbo, & Oratione.</i>	4
<i>II. De Enunciatione in genere.</i>	15
<i>III. De Enunciatione divisione secundum Essentiam.</i>	ibid.
<i>IV. De Enunciationis divisione secundum Qualitatem & Quantitatem.</i>	16
<i>V. De Enunciationis divisione secundum Materiam.</i>	ibid.
<i>VI. De Oppositione Equipollentia.</i>	17
<i>VII. De Conversione.</i>	18
<i>VIII. De Enunciatione Composita.</i>	ibid.
TRACTATVS III. PARTIS COMMVNIS.	
<i>De Syllogismo formaliter considerato,</i>	
<i>Cap. I. De Syllogismo in genere.</i>	19
<i>II. De Syllogismi Principiis materialibus.</i>	ibid.
<i>III. De Principiis formalibus.</i>	20
<i>IV. De Principiis regulatibus.</i>	21
<i>V. De Principiis perficiensibus.</i>	21
<i>VI. De Inventione Mediæ.</i>	22
<i>VII. De Analyse Syllogismorum.</i>	23
<i>IX. De Inductione, Exemplo, & Enthymemate.</i>	ibid.
<i>IX. De Sorite, Syllogismo Composito & Dilemmate,</i>	24
TRACTATVS I. PARTIS PROPRIÆ.	
<i>De Syllogismo Demonstrativo.</i>	
<i>Cap. I. De Demonstratione in genere.</i>	pag. 25
<i>II. De Gradibus necessitatibus.</i>	26
<i>III. De Speciebus Demonstrationis.</i>	ibid.
<i>IV. De Proprietatibus Demonstrationis.</i>	27
<i>V. De Effectis & Frustris Demonstrationis.</i>	ibid.
<i>VI. De Divisione.</i>	28
<i>VII. De Definitione.</i>	29
<i>VIII. De Methodo.</i>	30
TRACTATVS II. PARTIS PROPRIÆ.	
<i>De Syllogismo Topico.</i>	
<i>Cap. I. De Syllogismo Topico.</i>	31
<i>II. De Locis Topicis in genere.</i>	ibid.
<i>III. De Locis Internis.</i>	32
<i>IV. De Locis Conjunctionis.</i>	ibid.
<i>V. De Locis Causalium, Effectorum, Antecedentium, Consequentium & Adiunctorum.</i>	33
<i>VI. De Locis Disjunctionis.</i>	34
<i>VII. De Loco Authoritatis.</i>	ibid.
TRACTATVS III. PARTIS PROPRIÆ.	
<i>De Syllogismo Sophistico.</i>	
<i>Cap. I. De Syllogismo Sophistico.</i>	36
<i>II. De Fallaciis.</i>	36
<i>III. De Solutione Fallaciarum Paralipomena.</i>	37
<i>De Terminorum varietate.</i>	38. & 39.
<i>De Suppositione.</i>	40. & 41.

F I N I S.

Philos. Bg 3

